

vertikálny Ateliér Alexy/Bogár
akademický rok 2025/2026
2_AT2_AU Ateliér II

komunitné centrum v SENEGALE

študent: **Marian_Gregor Ciaian**

garant predmetu: **doc. Ing. arch. Alexander Schleicher, PhD.**

vedúci práce: **Ing. arch. Andrej Alexy** a **doc. Ing. arch. Michal Bogár, PhD.**

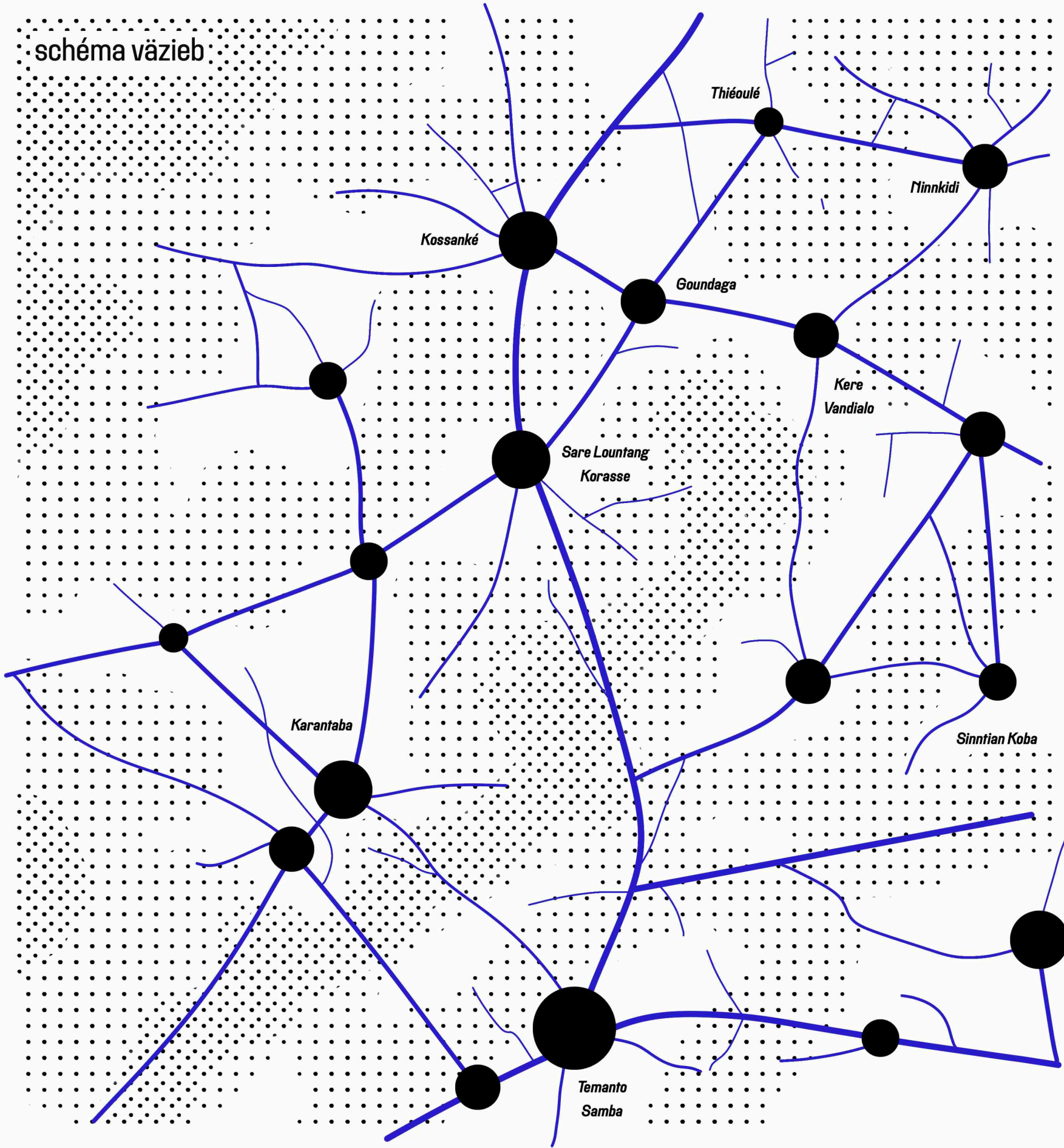
● ● ● ● S T U
● ● ● ●
● ● ● ● F A D

1. Urbanistický koncept

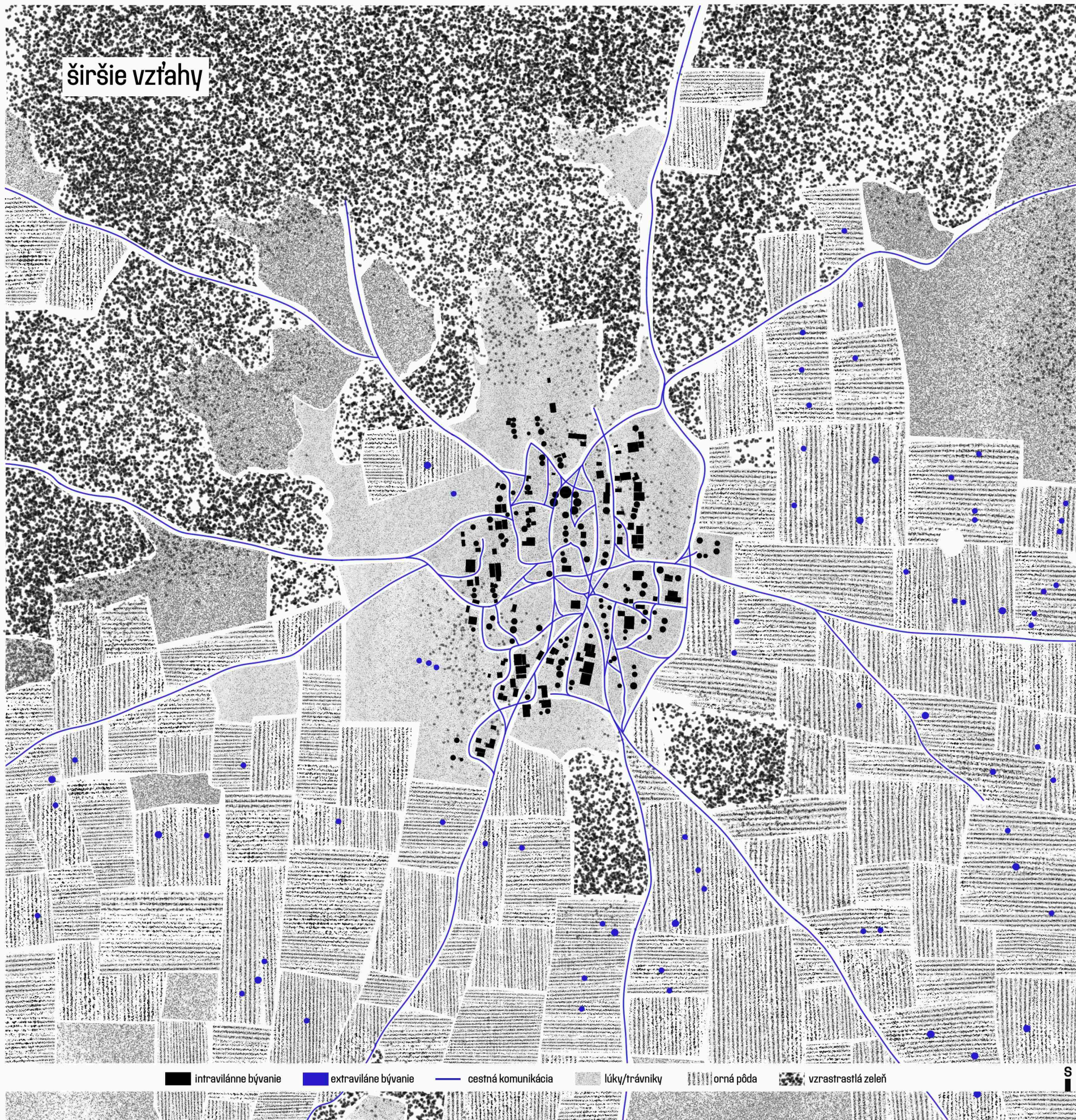
Urbanistické riešenie vychádza z dôkladnej analýzy štruktúry osídlenia v oblasti Casamance. Pre tento región, charakteristický prítomnosťou lesov a úrodnej pôdy, je typická hustá sieť malých dedín a osád, ktoré sú navzájom prepojené sieťou krivolakých, vychodených chodníkov. Samotný intravilán dedín je fragmentovaný do dvorov ohraničených hlinenými múrikmi. V týchto dvoroch žijú rodiny vo viacerých kruhových či ortogonálnych objektoch, pričom stredobodom každého dvora je strom poskytujúci tieň a súkromná kopaná studňa. Návrh komunitného centra prenáša tento osvedčený princíp z mikro-mierky rodinného dvora do makro-mierky celej dediny. Objekt je situovaný priamo do ťažiska dediny, pričom existujúca sieť komunikačných ciest plynule ústi do jeho priestorov. Hlavným urbanistickým a komunitným bodom návrhu je integrácia existujúceho stromu priamo do štruktúry centra. Strom tu figuruje ako prirodzený generátor tieňa a tradičné miesto stretávania, čím sa stiera hranica medzi zaužívanými zvyklosťami z rodinných dvorov a novým verejným priestorom.

_sprievodná správa

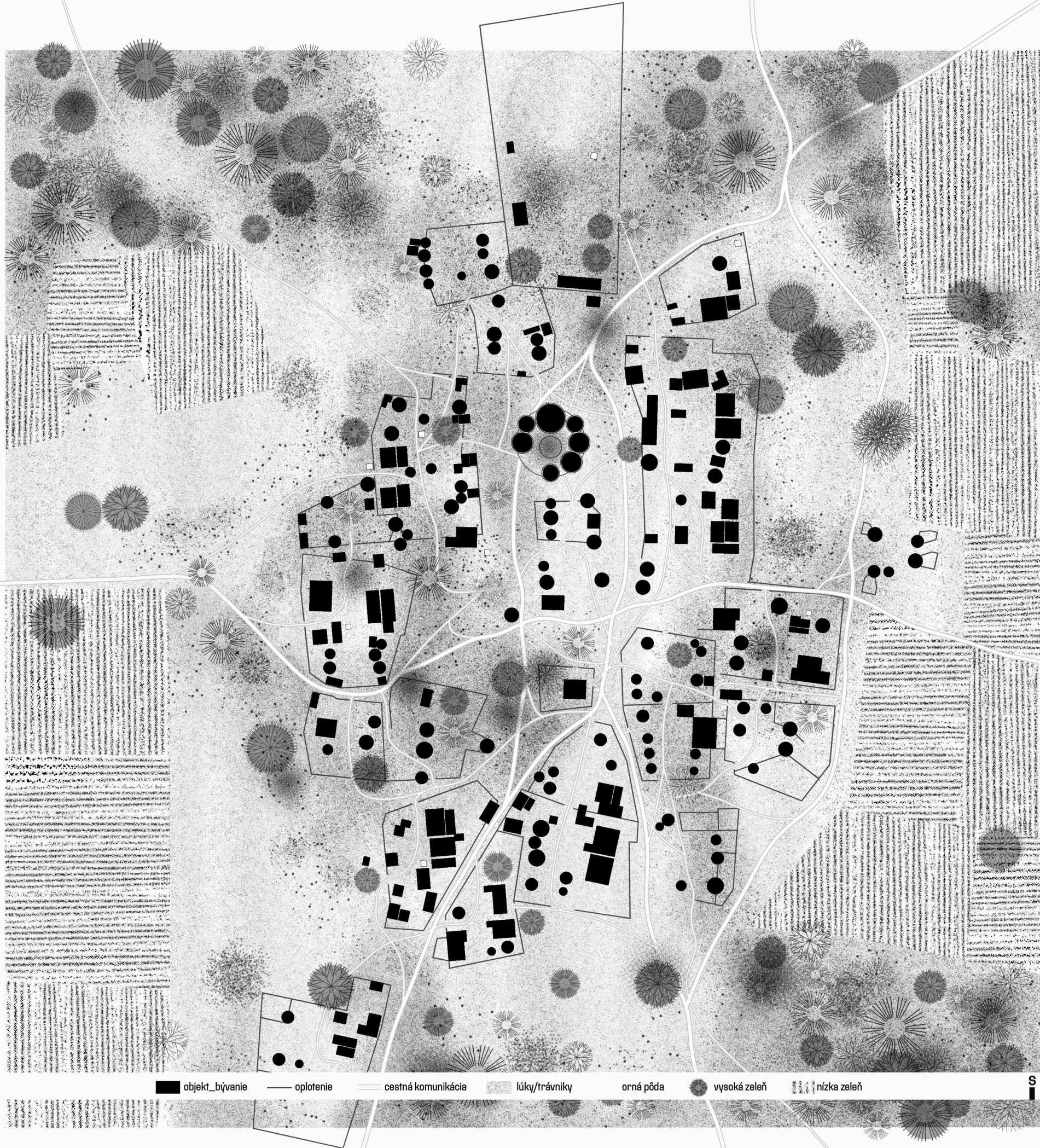
schéma väzieb

širšie vzťahy

■ intravillané bývanie ■ extravillané bývanie — cestná komunikácia ■ lúky/trávniky ■ orná pôda ■ vzrastrastlá zeleň

objekt_bývanie

oplotenie

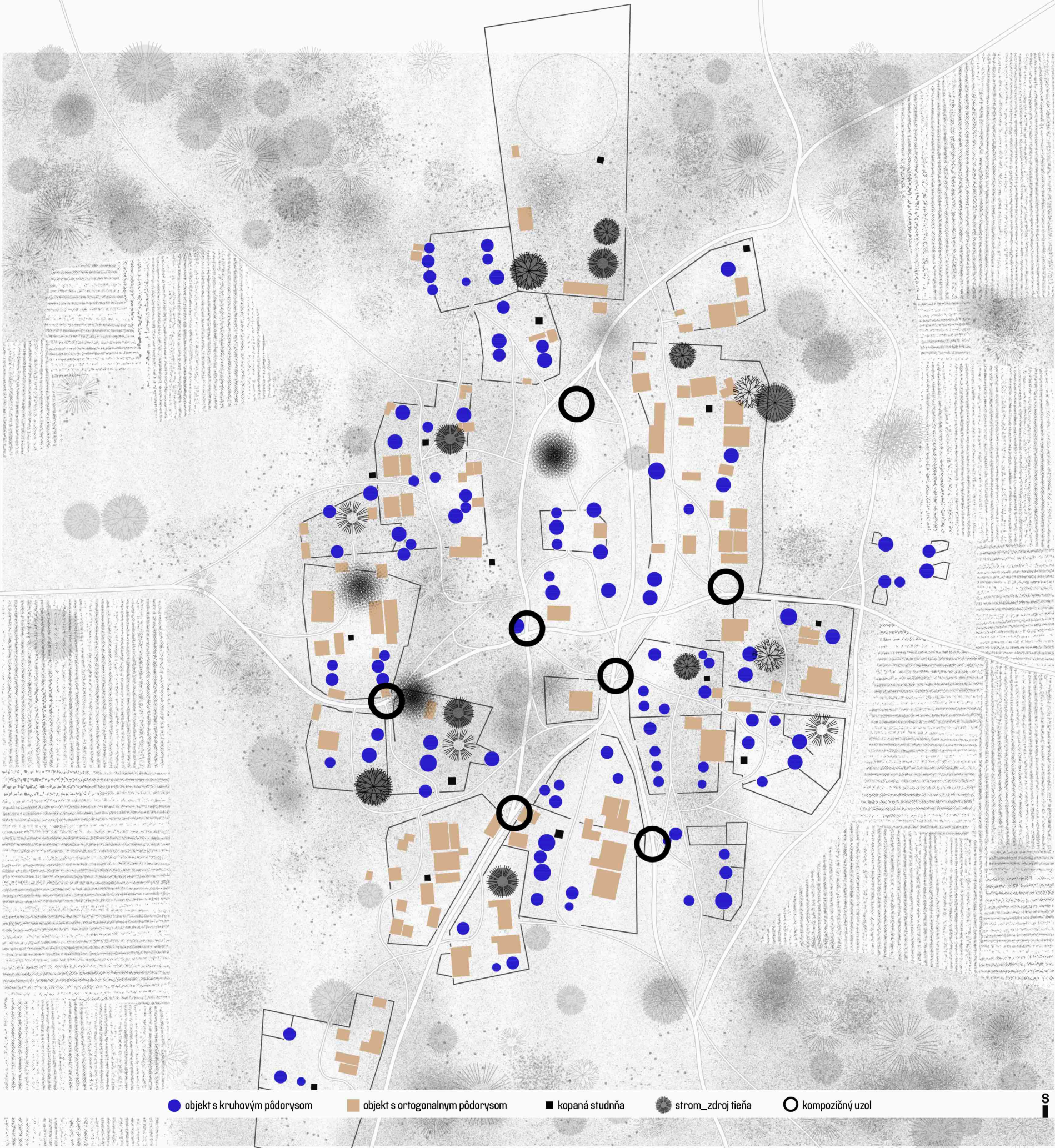
cestná komunikácia

lúky/trávniky

orná pôda

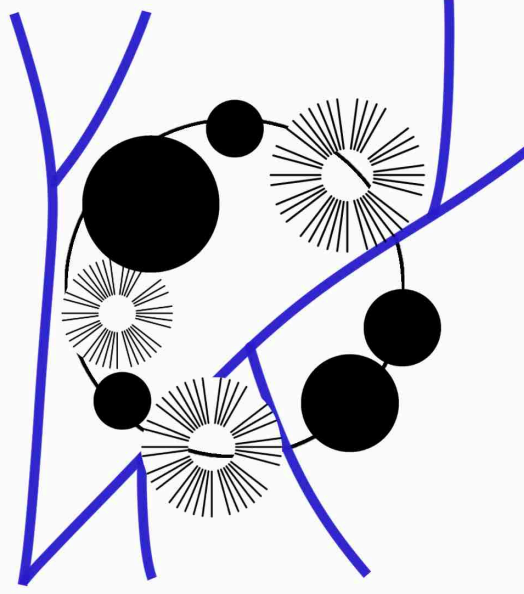
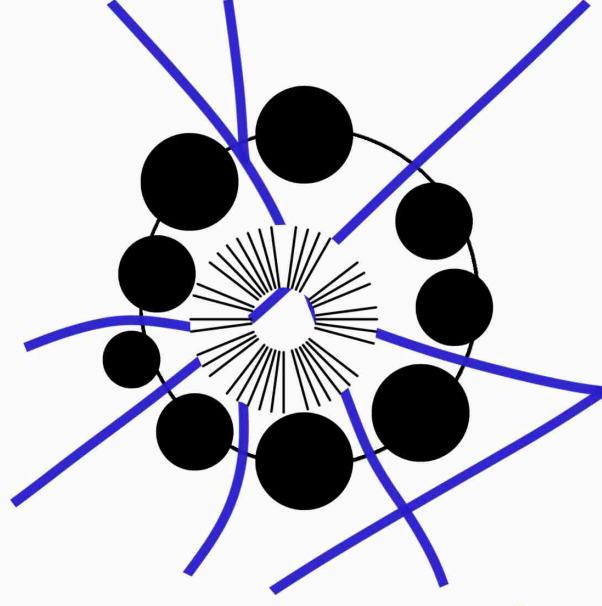
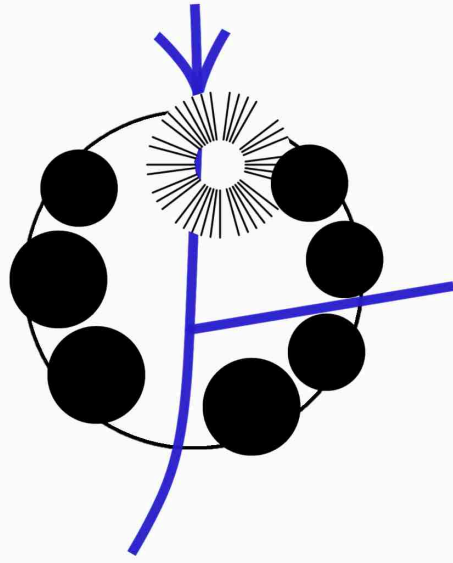
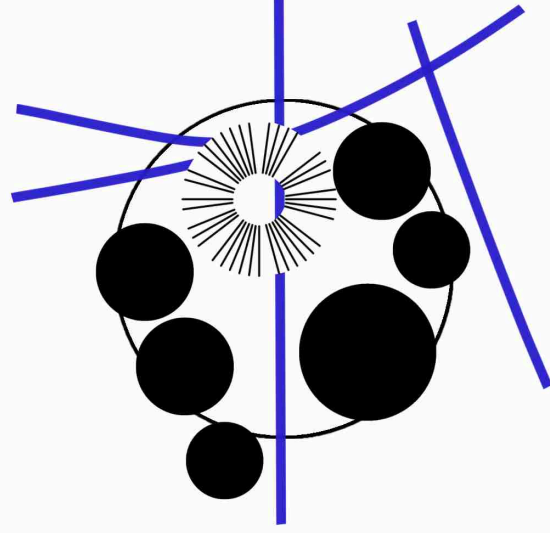
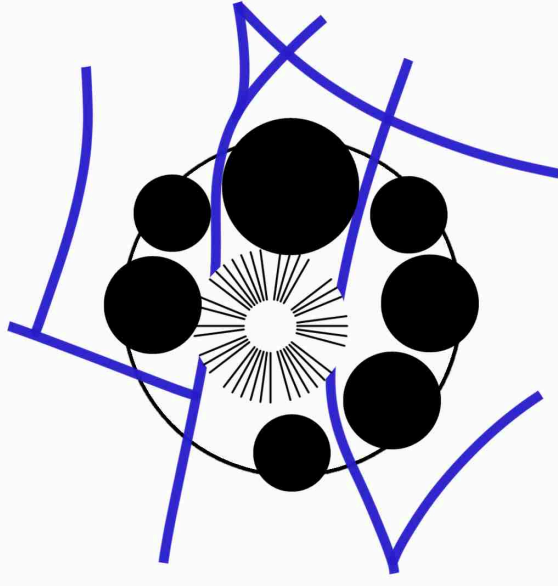
vysoká zeleň

nízka zeleň

- objekt s kruhovým pôdorysom
- objekt s ortogonálnym pôdorysom
- kopaná studňa
- strom_zdroj tieňa
- kompozičný uzol

komunikácie
vzrástla zeleň
funkčne bunky
verejný priestor

2. Architektonický koncept

Architektonický výraz objektu je poctou lokálnemu dedičstvu, pričom sa priamo inšpiruje tradičným archetypom senegalskej chatrče s kruhovým pôdorysom a kónickou strechou. Cieľom návrhu však nebolo tento archetyp iba mechanicky skopírovať, ale pozdvihnúť a posilniť architektonickú hodnotu, ktorú si tieto komunity budovali po generácie. Tvaroslovie a štruktúra budovy reagujú na drsné klimatické podmienky inovatívnym prístupom v podobe využitia dvojplášťovej konštrukcie. Vonkajší, čiastočne transparentný plášť z bambusového výpletu plní nielen tieniacu a vetrolamnú funkciu, ale vytvára aj silný vizuálny efekt. Vďaka neustálej hre svetla a tieňa, ktorú perforovaná fasáda generuje, pôsobí objekt dojemom neustáleho pohybu. Táto dynamika je nosnou metaforou celého konceptu, ktorou som chcel poukázať na to, že aj komunity tretieho sveta sú – hoci možno v menšej mierke – v neustálom progrese, pohybe a rozvoji.

_sprievodná správa

Úprimne ma dojíma a zároveň fascinuje, aká obrovská sila sa ukrýva v senegalských komunitách a ich každodennom, tradičnom živote. Namiesto toho, aby sa tam zvonka nútili chladné, veľkolepé projekty, ktoré často len narušia miestnu kultúru a zabehnuté vzťahy, mali by sme s rešpektom podporiť to, čo už prirodzene funguje – živé miestne trhy, šikovných remeselníkov a rodinné farmy, ktoré ľuďí spájajú. Veľmi mi to pripomína myšlienky Jane Jacobs z knihy, *The Death and Life of Great American Cities*. Ona tiež s obrovským citom chránila bežných ľudí pred necitlivými zásahmi do ich domovských ulíc a verila, že to, čo robí akékoľvek spoločenstvo naozaj živým a bezpečným, je práve tá pestrá, husto prepletená sieť obvyčajných susedských a drobných pracovných vzťahov. Ak v Senegale pomôžeme jemne rozvíjať tieto prirodzené väzby a tradičné spôsoby obživy presne v duchu Jacobsovej ochrany živých komunit, neprinesie im to len o niečo lepší životný štandard, ale najmä pocit hrdosti a zmysluplnú budúcnosť, ktorú si organicky vybudujú oni sami.

zdroj obrázka : Pinterest, autorom je Raphael Bick. Názov snímky je Street market in Senegal with women selling all kinds of nuts.

hospodárstvo

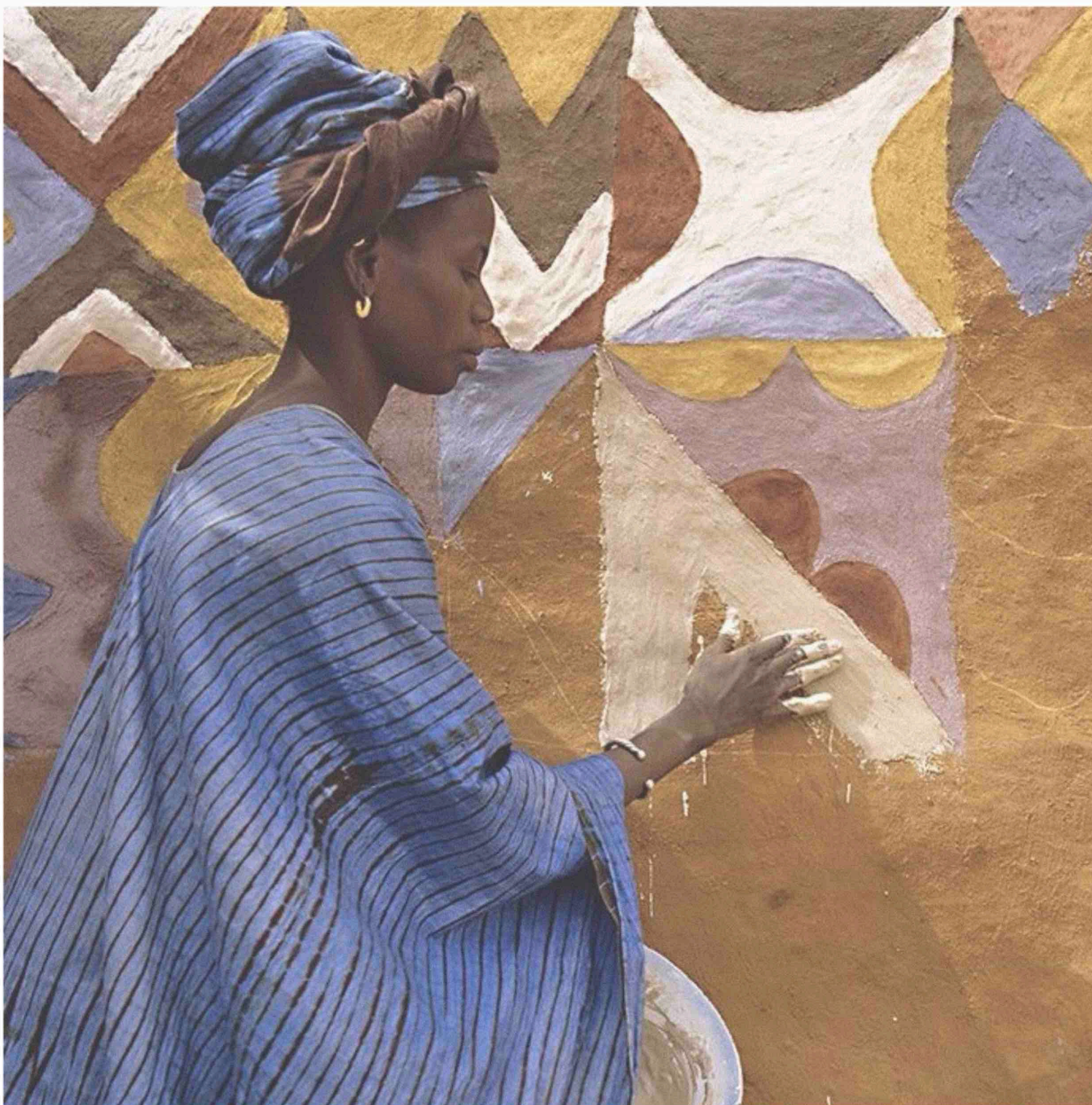
Keď premýšľame o lepšej budúcnosti Senegalu, je zrejmé, že skutočná zmena musí začať v školských laviciach. Nemalo by však ísť o inštitúcie vzdialené desiatky kilometrov, ktoré deti necitlivo vytrhnú z ich rodín a prirodzeného prostredia. Je nesmierne dôležité, aby mala každá, aj tá najmenšia komunita, svoju vlastnú školu priamo vo svojom srdci. Takáto lokálna škola totiž nie je len budovou pre výučbu základných predmetov; stáva sa živým centrom, ktoré rešpektuje identitu detí a poskytuje im bezpečný priestor na rast po boku ich blízkych. Ak chlapcom a dievčatám umožníme objavovať svet a získavať nové vedomosti tam, kde sú doma, prestanú vnímať vzdelanie len ako jednosmerný lístok na útek do veľkomesta. Naopak, nájdú v ňom silný nástroj, ktorým môžu priamo zveľaďovať svoje okolie. Práve dostupnosť škôl v každej jednej komunite je tým najcitlivejším a najefektívnejším kľúčom k tomu, aby vyrástla hrdá, múdra generácia, ktorá dokáže vlastnými silami budovať silnú a prosperujúcu spoločnosť.

zdroj obrázka : Pinterest, autorom je Randy Haglund. Názov snímky je OneHope--Benin2012 ©2012 Randy Haglund.

školsťvo

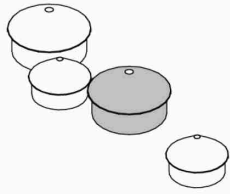
Pri uvažovaní o tom, ako by mala vyzerať nová tvár afrických dedín, ma naplňa rešpekt k ich vlastným koreňom. Keď sa navrhujú nové budovy, je priam bytostne dôležité vychádzať z tradičného afrického umenia a stáročiami zakorenených architektonických archetypov. Nejde pritom len o to, aby novostavba poslušne a vizuálne zapadla do okolia. Ide o niečo oveľa hlbšie – o nevyhnutnú ochranu pred kultúrnym rozpoltením. Ak ľuďom do ich domoviny bezcitne zasadíme chladné, cudzorodé stavby vytrhnuté z globálnych katalógov, odoberieme im pocit, že sú tam naozaj doma, a pretrhneme ich vnútorné puto s vlastnou identitou. Naopak, ak sa nový dizajn s citom inšpiruje tvarmi a duchom miesta v ktorom žijú, architektúra komunitu prirodzene objíma a posilní jej hrdosť. K tejto vnútornej harmónii neodmysliteľne patrí aj zmysluplné využitie lokálne dostupných stavebných materiálov. Keď totiž budova vyrastá priamo z toho, čo prirodzene ponúka okolitá zem, nielenže to rešpektuje miestnu ekonomiku a prírodu, ale celá stavba vďaka tomu doslova dýcha rovnakým rytmom ako ľudia, pre ktorých bola s úctou vytvorená.

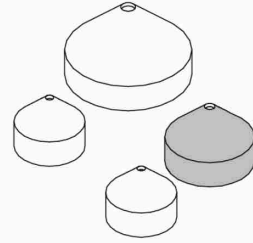
zdroj obrázka : Pinterest, autorkou je Margaret Courtney-Clarke. Snímka pochádza z jej známeho projektu a knihy African Canvas: The Art of West African Women z roku 1990.

kontextualita

hmotový koncept

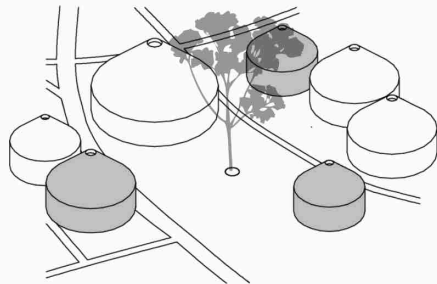
základ

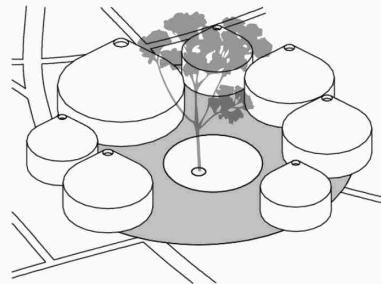
premena

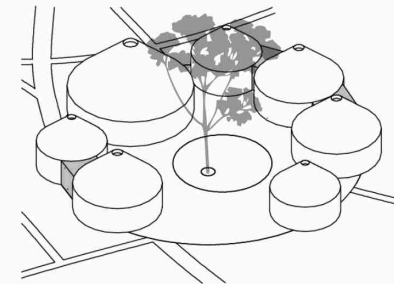
situácia

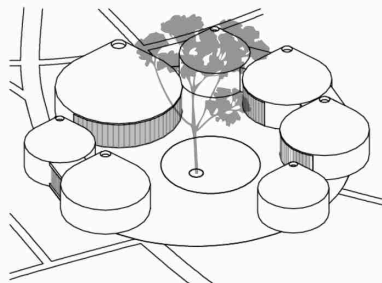
vloženie

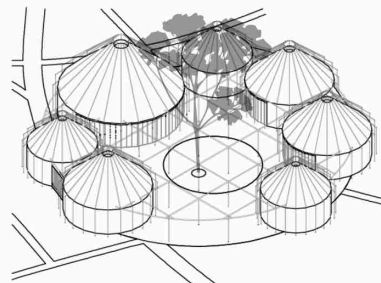
prispôbenie

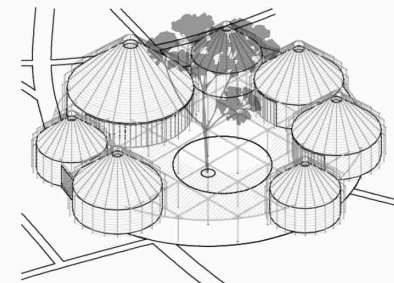
spojenie

otvorenie

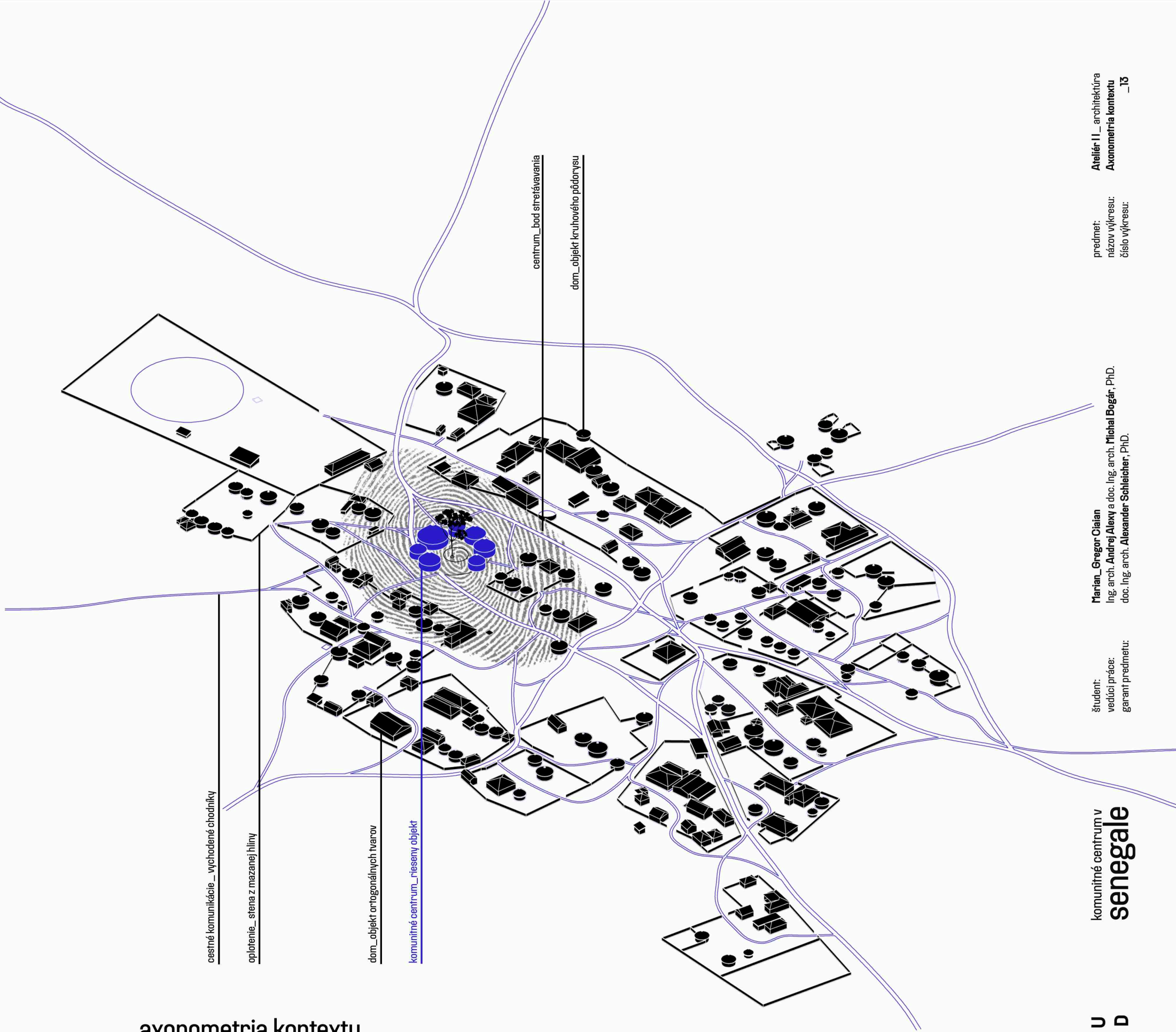

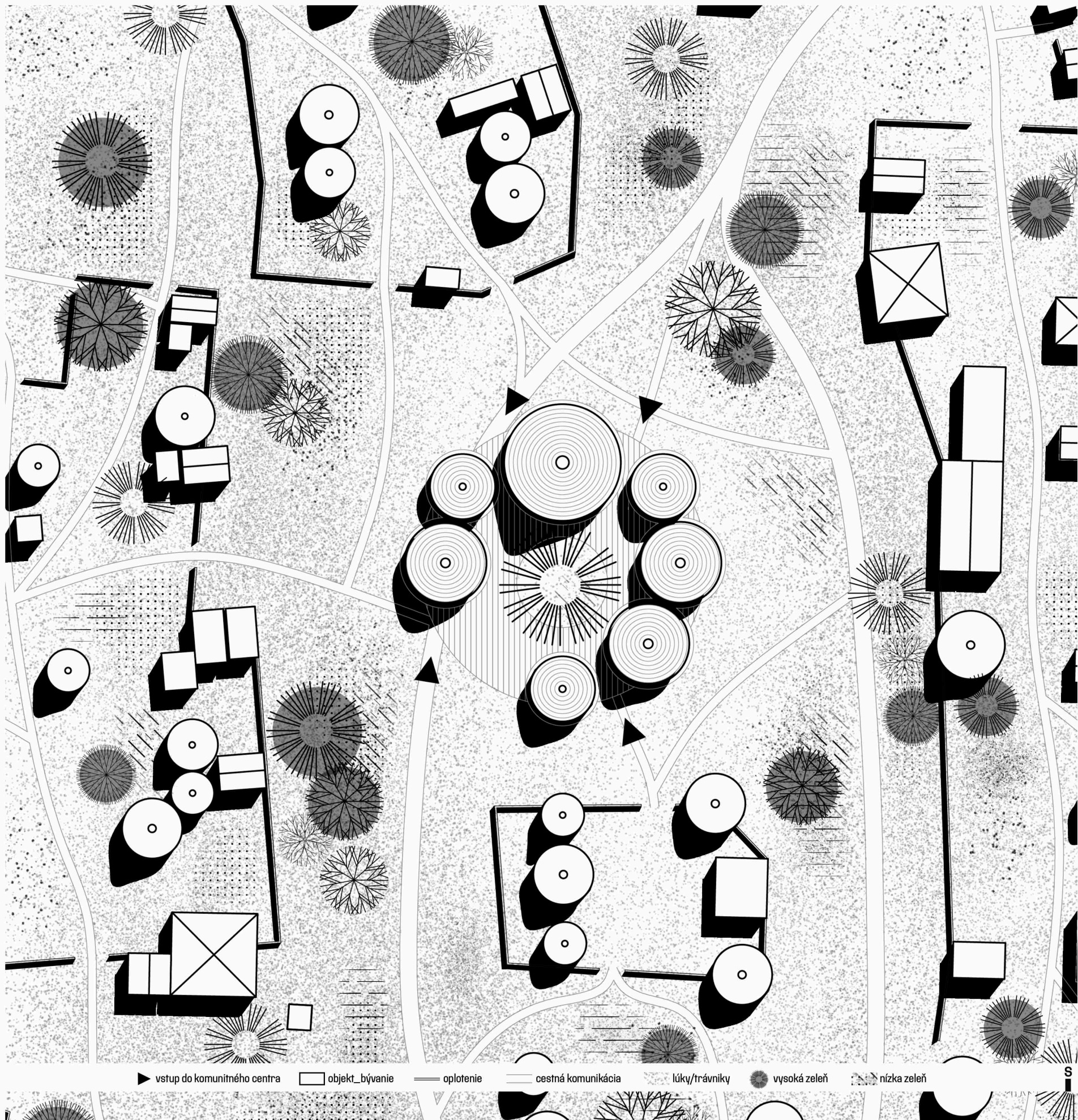
skelet

tienenie

axonometria kontextu

▶ vstup do komunitného centra

□ objekt_bývanie

— oplotenie

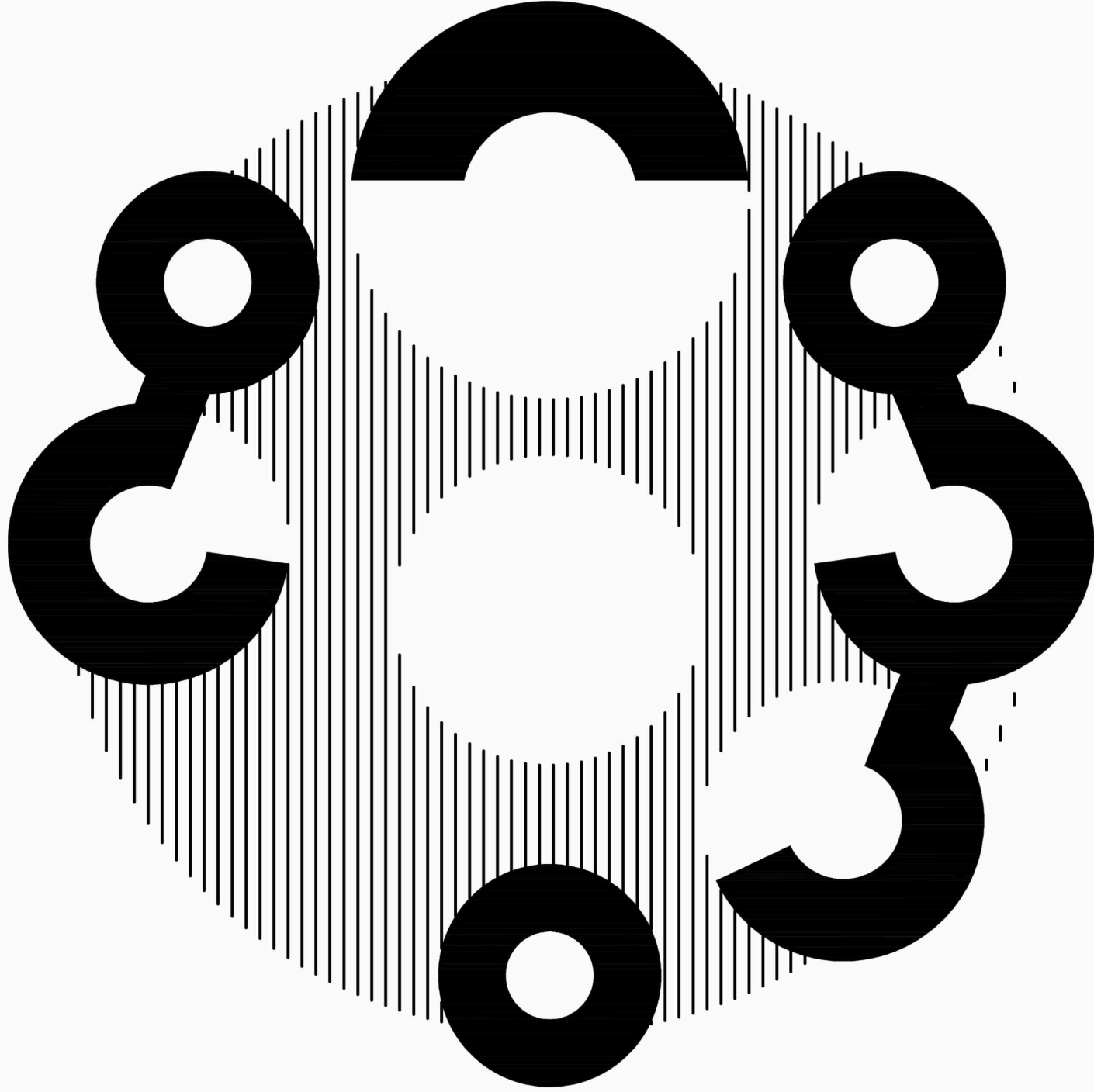
— cestná komunikácia

••••• lúky/trávniky

● vysoká zeleň

••••• nízka zeleň

SCHÉMA

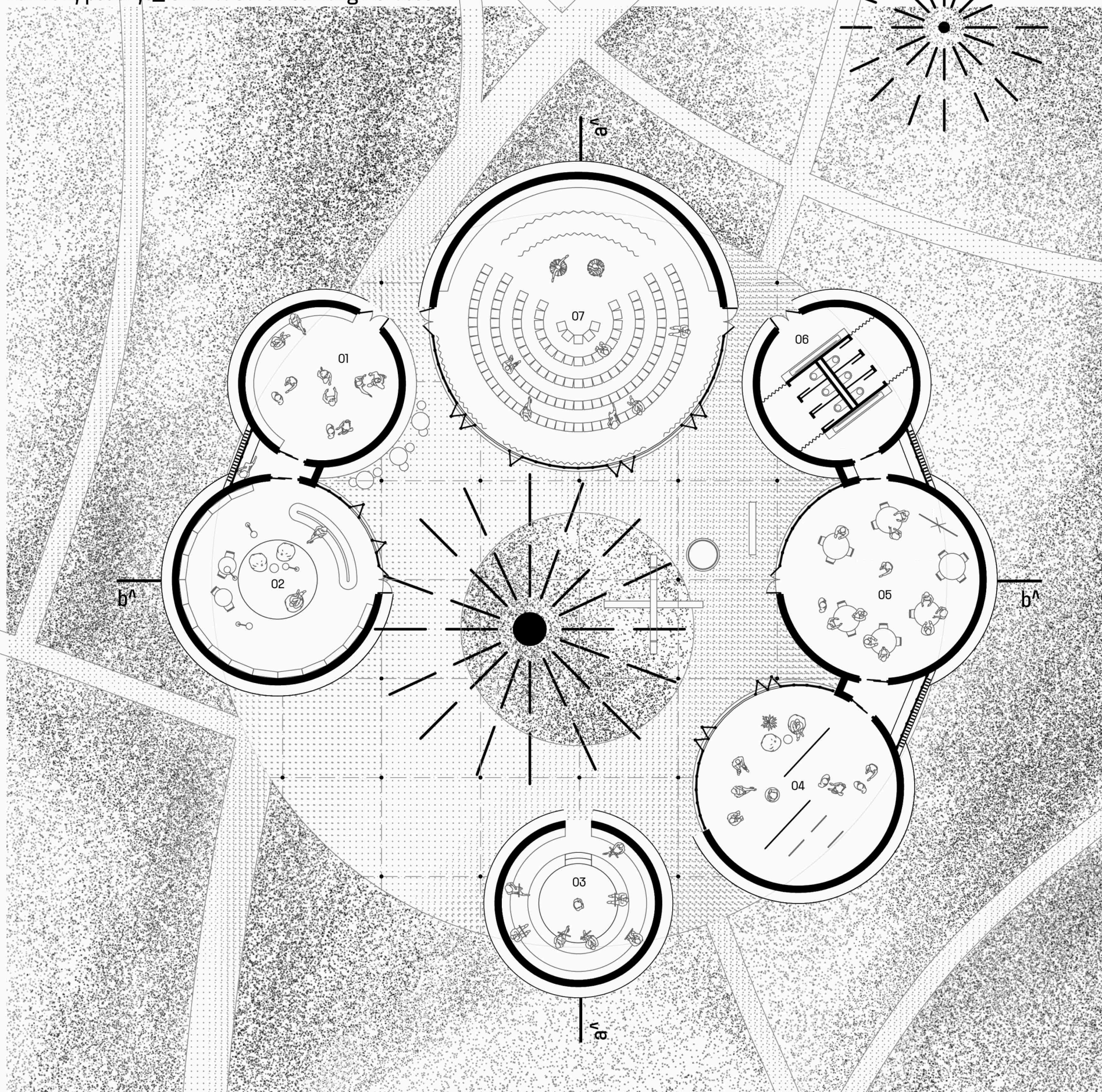
TIENENIA

3. Dispozičné riešenie

Vzhľadom na rôznorodosť potrieb jednotlivých dedín a odlišné priestorové situácie je dispozícia navrhnutá ako prísne modulárna a vysoko adaptabilná. Jednotlivé moduly sú navzájom prepojené interiérovými chodbami a centrálnym chráneným exteriérom. Základný návrh komunitného centra pozostáva zo siedmich hlavných miestností, ktorými sú multifunkčná spoločenská sála, učebňa, knižnica, verejné toalety a oddychová miestnosť. Keďže však centrá dedín vyžadujú flexibilitu, návrh počíta s viacerými alternatívami pôdorysov. Prvou je transformácia na detský domov alebo sociálne bývanie pre znevýhodnených. Táto verzia obsahuje ubytovacie bunky rozdelené na dve dvojlôžkové alebo dve jednolôžkové izby, prípadne špecifické ubytovacie jednotky pre deti. Ubytovanie dopĺňa spoločný hygienický uzol, spoločná kuchyňa s obývačkou, práčovňa, učebňa, spoločenská miestnosť a zdieľaný verejný priestor. Ďalšou alternatívou je tržnica, ktorej centrálnym priestorom je veľká trhovacia sála s pridruženými tienеныmi exteriérovými plochami, pričom zázemie tvorí sklad, chladiaca miestnosť, verejné toalety a stála predajňa. Poslednou zvažovanou možnosťou je škola, ktorej dispozícia je racionálne členená na blok učební, hygienické zázemie, väčšiu prednáškovú miestnosť a centrálnu spoločenskú sálu.

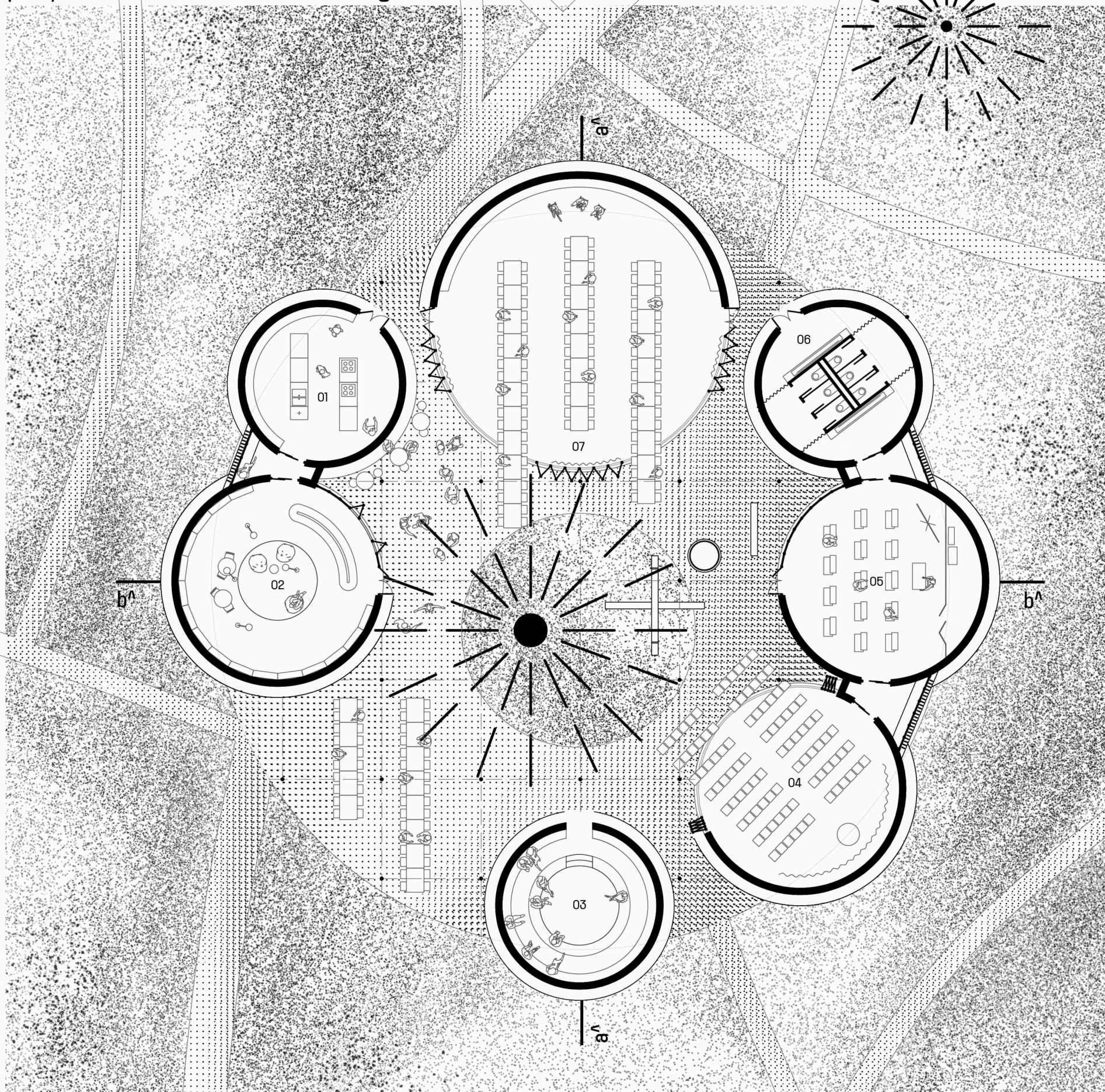
_sprievodná správa

základný pôdorys_lokalita: Sare Lountang Korasse

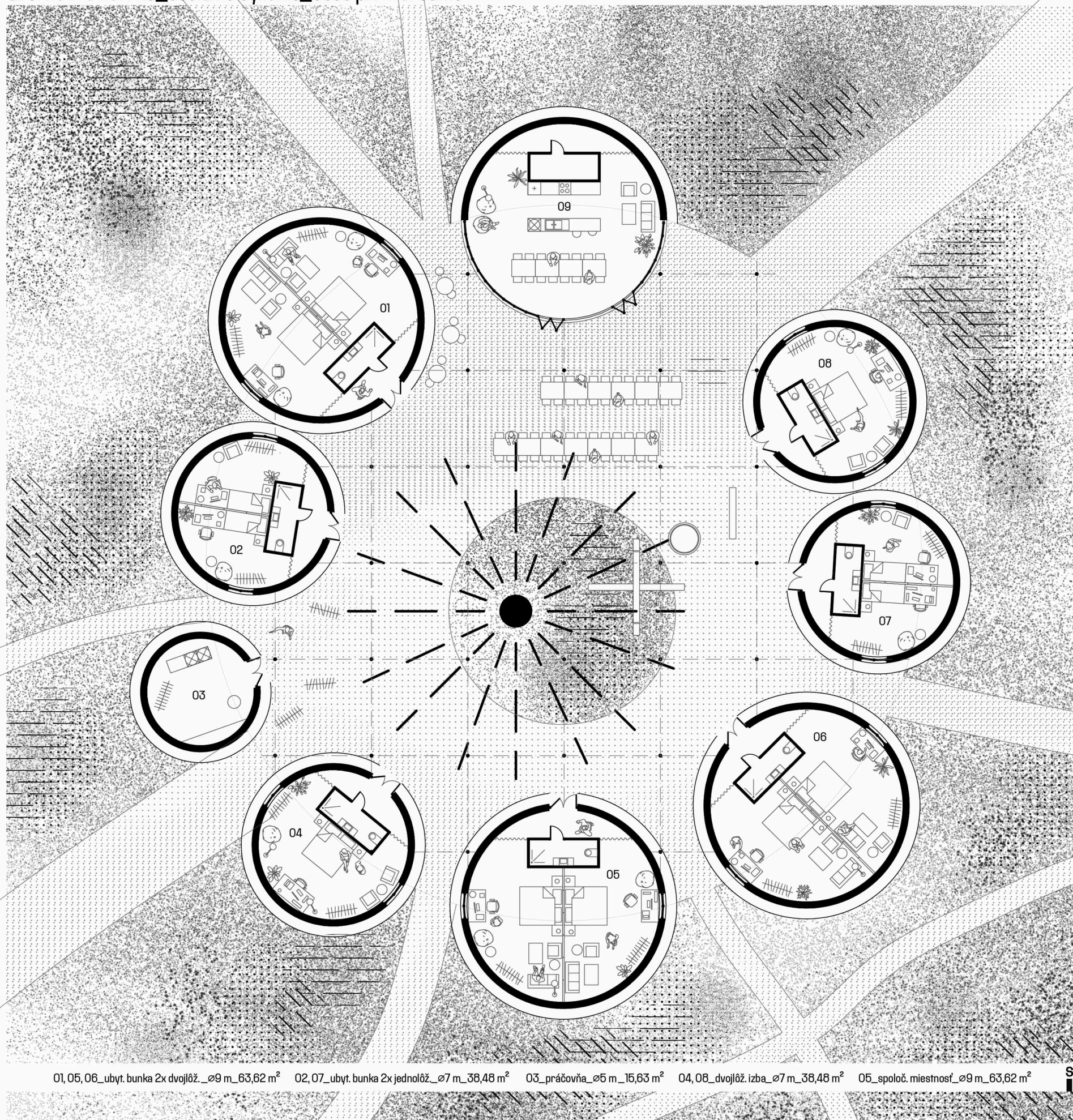

01, 03_multifunk. miestnosť_ø7 m_38,48 m² 02_knižnica_ø9 m_63,62 m² 04_multifunk. miestnosť_ø9 m_63,62 m² 05_učebňa_ø9 m_63,62 m² 06_toalety_ø7 m_38,48 m² 07_spoloč. miestnosť_ø13 m_132,73 m²

pôdrysna alternatíva _lokalita: Sare Lountang Korasse

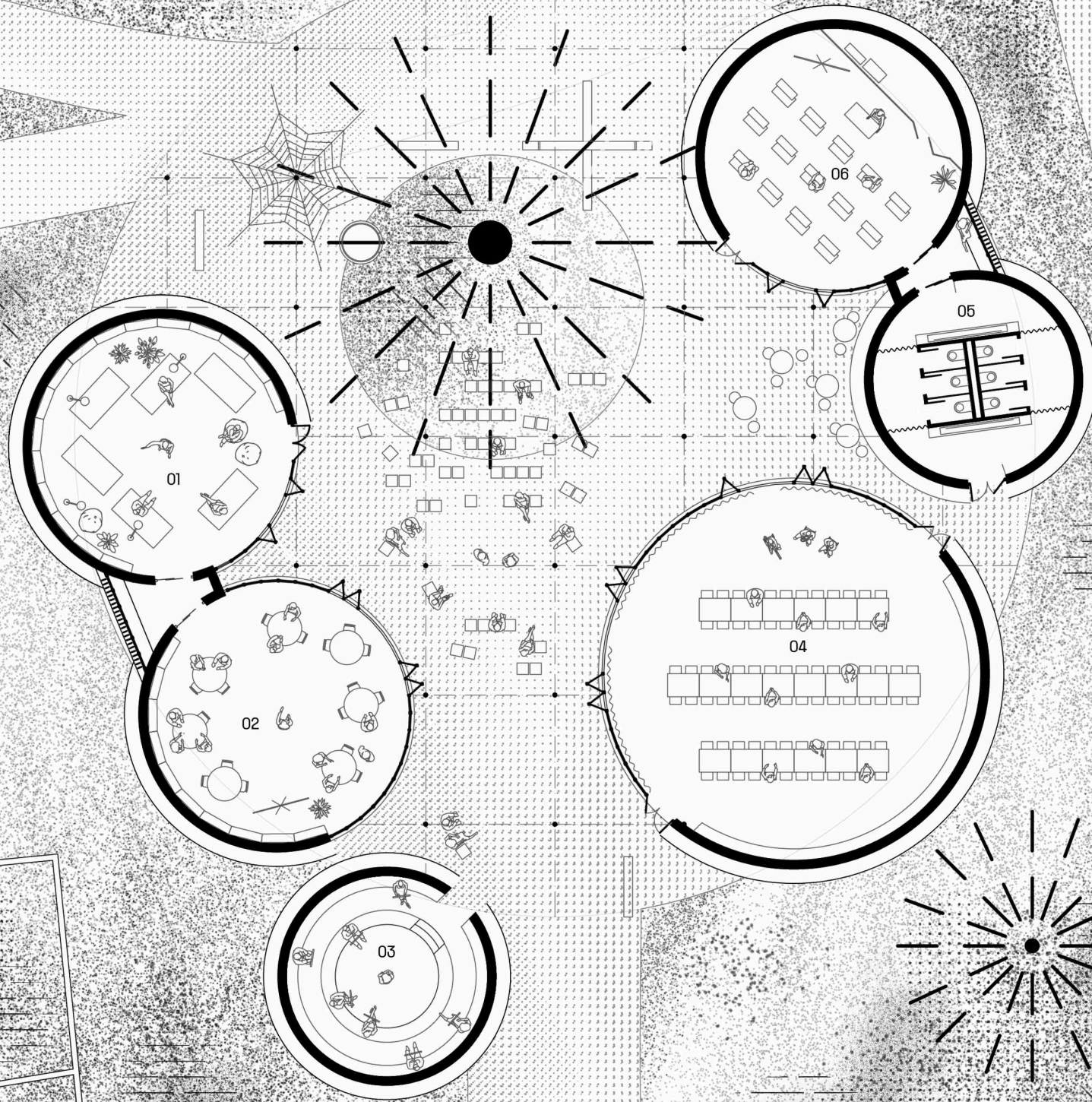

01,03_multifunk.miestnosť_ø7 m_38,48 m² 02_knižnica_ø9 m_63,62 m² 04_multifunk.miestnosť_ø9 m_63,62 m² 05_učebňa_ø9 m_63,62 m² 06_toalety_ø7 m_38,48 m² 07_spoloč.miestnosť_ø13 m_132,73 m²

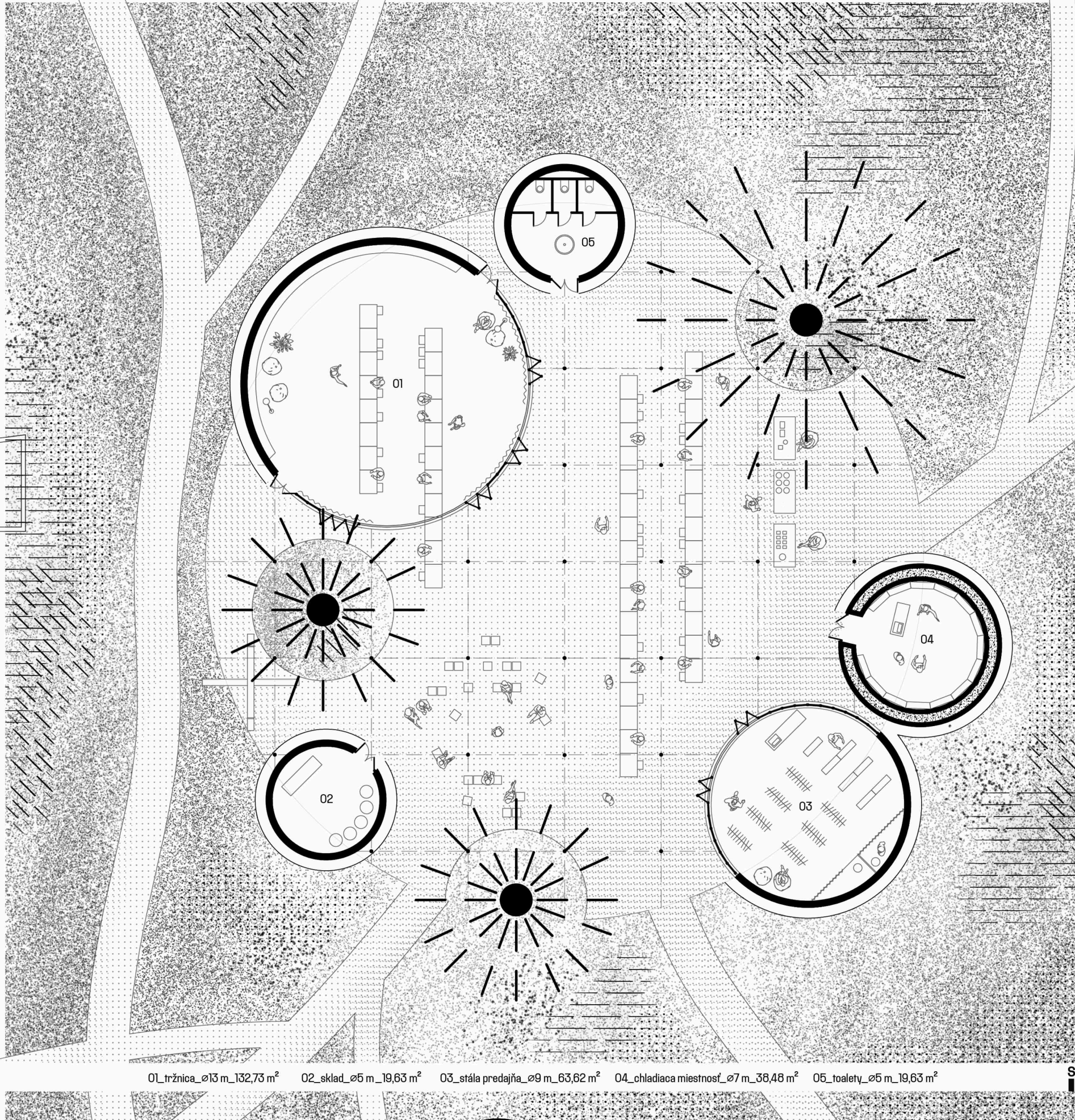
01, 05, 06_ubyt. bunka 2x dvojlôž._ø9 m_63,62 m² 02, 07_ubyt. bunka 2x jednolôž._ø7 m_38,48 m² 03_práčovňa_ø5 m_15,63 m² 04, 08_dvojlôž. izba_ø7 m_38,48 m² 05_spoloč. miestnosť_ø9 m_63,62 m²

alternatíva návrhu_škola_obec pri Forêt de Pata

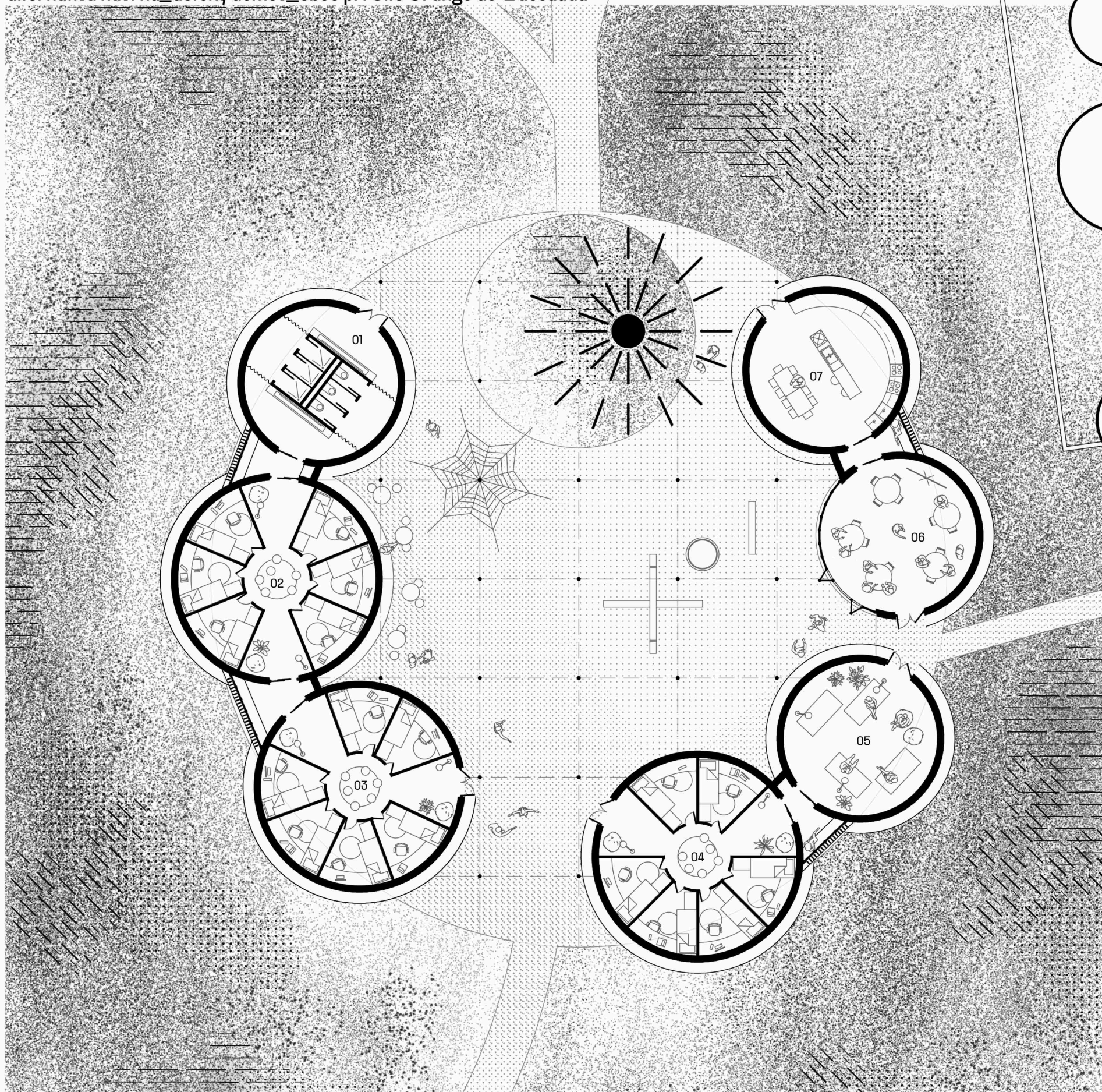

01, 02, 06_učebňa_ø9 m_63,62 m² 03_prednášková miestnosť_ø7 m_38,48 m² 04_spoločenská_ø13 m_132,73 m² 05_toalety_ø7 m_36,48 m²

alternatíva návrhu_trhovisko_obec pri Sare Kanta

alternatíva návrhu_detský domov_obec pri Site Orange de Wassadau

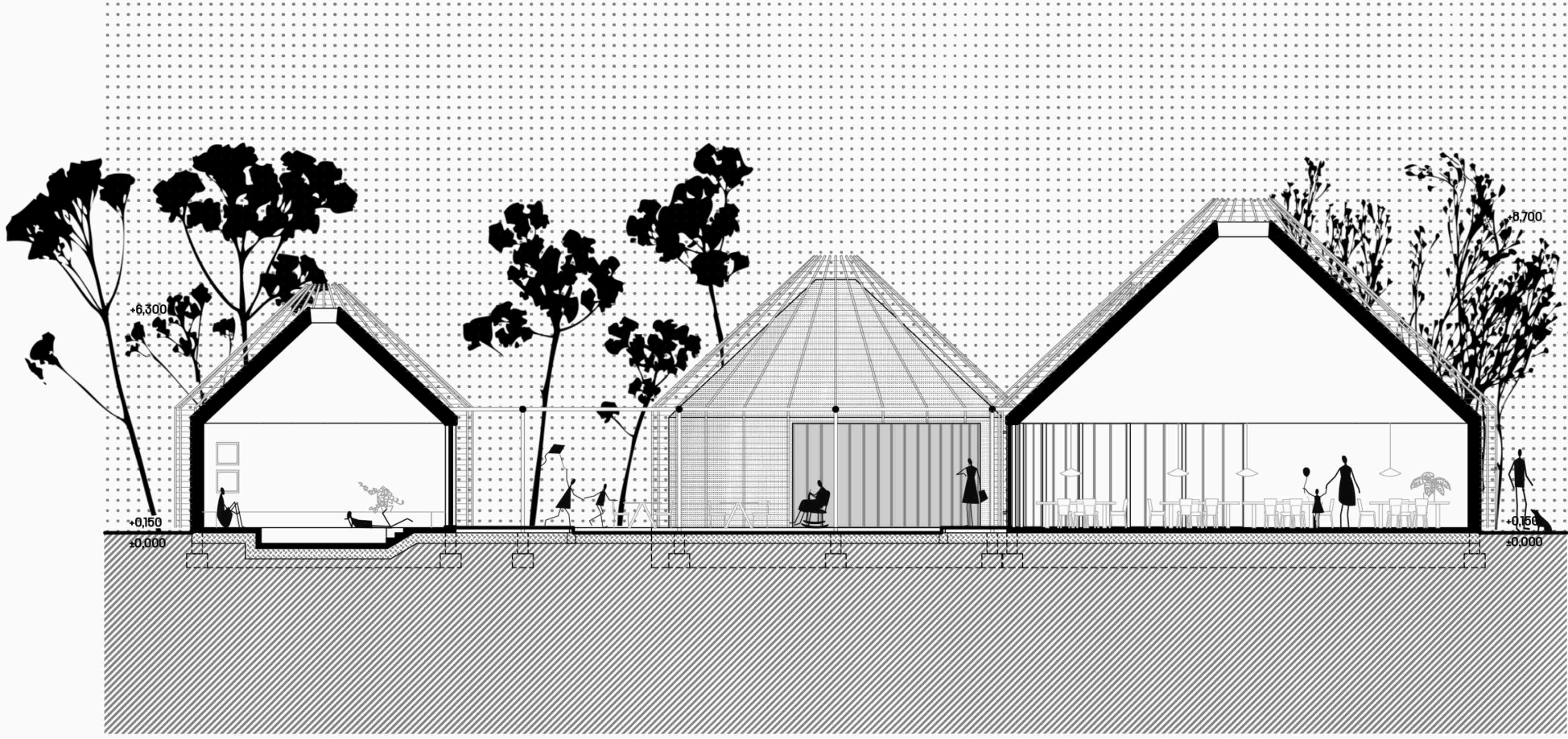
01_hygienická miestnosť_ø7 m_38,48 m² 02, 03, 04_ubytovacie bunky_ø9 m_63,62 m² 05_multifunkčná miestnosť_ø7 m_38,48 m² 06_učebňa_ø7 m_38,48 m² 07_kuchyňa_ø7 m_38,48 m²

4. Konštrukčné riešenie

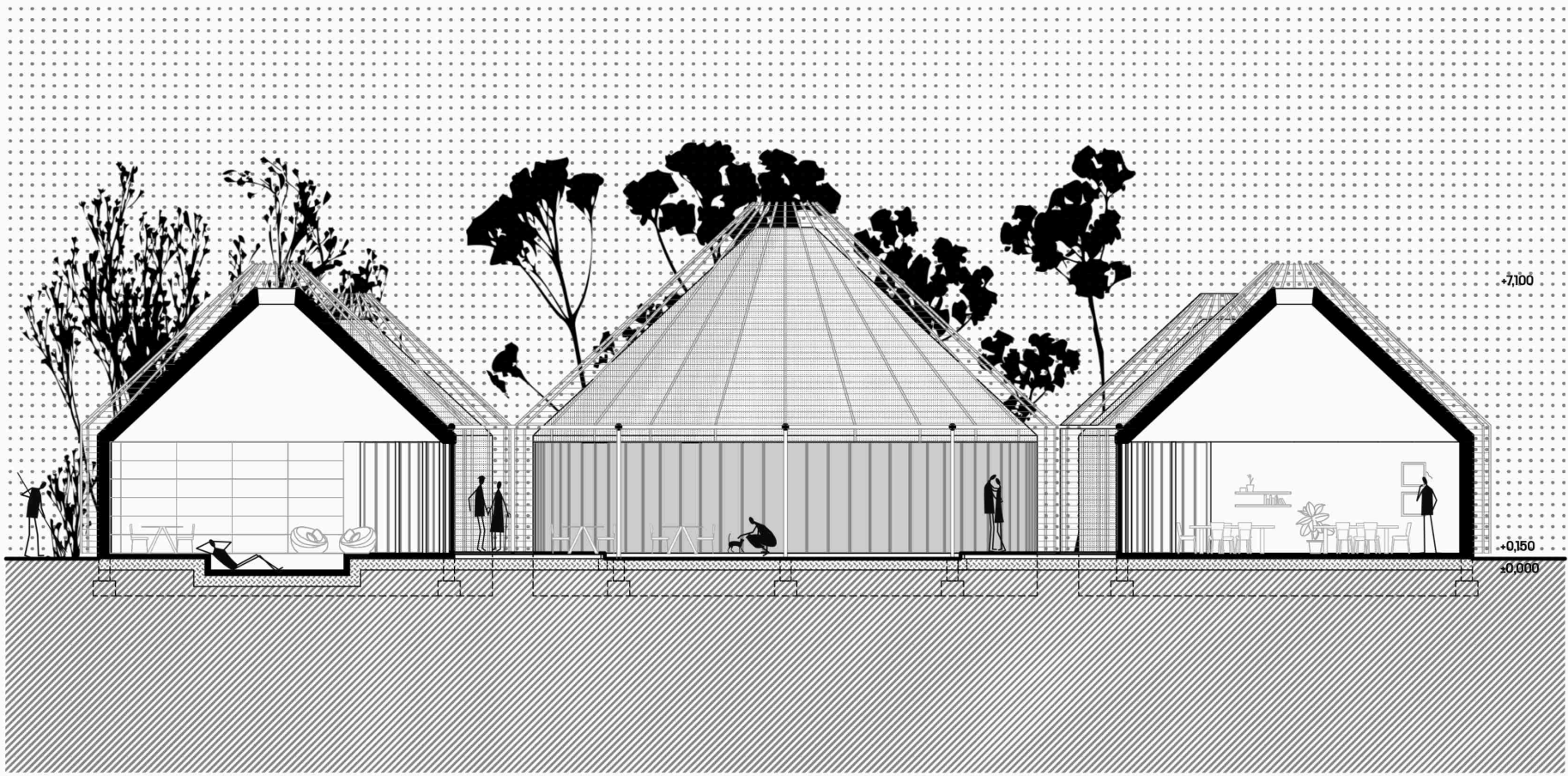
Konštrukčný systém je navrhnutý s ohľadom na extrémne striedanie období sucha a privalových dažďov, ako aj na neustálu ochranu pred vysokými teplotami. Základom objektov je dvojplášťový stenový systém, ktorého vnútorné jadro tvorí drevený skelet kotvený do základov, vystužený prútím a omietnutý stabilizovanou hlinou. Do tohto vnútorného skeletu je pomocou ocelových kotiev uchytенý vonkajší bambusový plášť. Vzniknutá medzera vytvára plne funkčnú prevetrávanú fasádu, ktorá plynule odvádza naakumulované teplo, rozráža horúce vetry a chráni hlinené jadro pred priamym slnkom. Verejný priestor medzi modulmi je navyše chránený dodatočnou ľahkou konštrukciou s kruhovým pôdorysom, ktorá nielen tieni vonkajšie zhromažďovacie plochy, ale aj vizuálne a fyzicky prepája všetky zložky komunitného centra do jedného súdržného celku. Dôležitou súčasťou konštrukčného návrhu je aj dômyselný vodný manažment. Celé centrum, vrátane prilahlých exteriérových plôch, je vyvýšené nad okolitý terén o 150 milimetrov, čo bezpečne chráni objekty pred zatečením počas monzúnov. Pod celou pôdorysnou stopou centra sa nachádza drenážna štrková vrstva o hrúbke 300 milimetrov, uložená priamo pod úrovňou terénu. Tento systém funguje ako veľká vsakovacia galéria, do ktorej sa počas návalových dažďov zachytáva voda. Tá sa následne rovnomerne rozloží a postupne vsakuje do podlažia, čím úplne odpadá potreba zložitého odvádzania vody do vzdialených zberných bodov a zároveň sa efektívne podporuje jej zadržiavanie v lokálnej krajine.

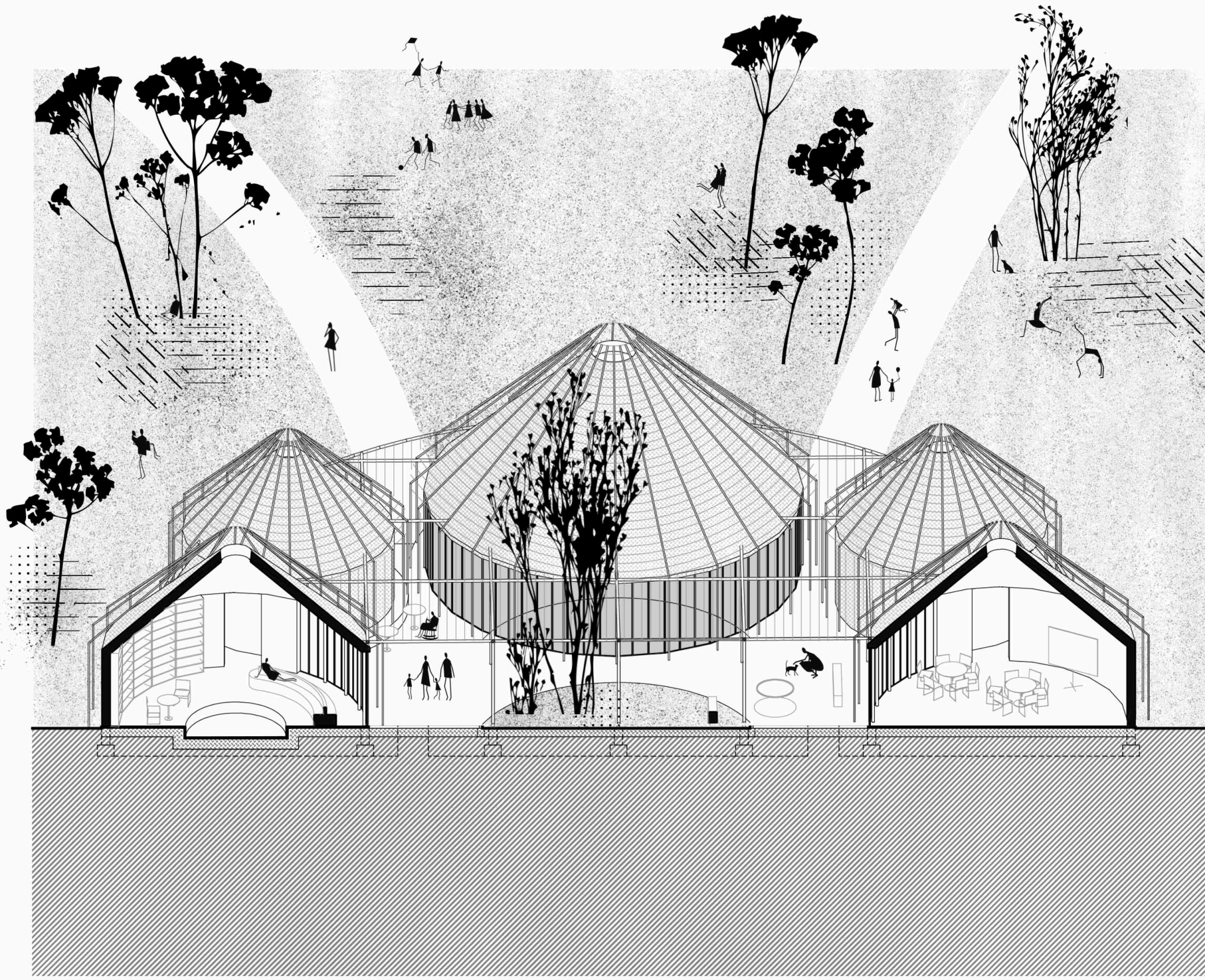
_sprievodná správa

rez a-a

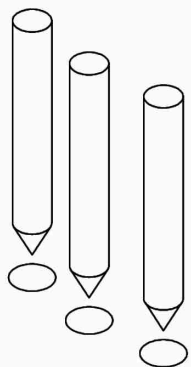

rez b-b

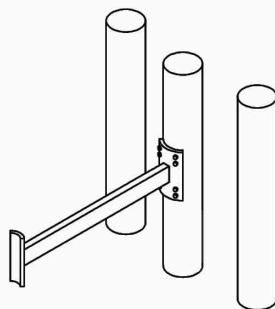

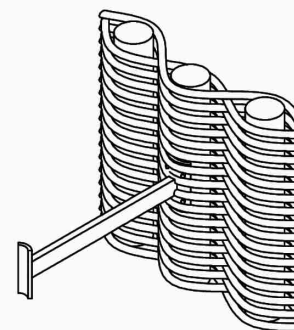
postup realizácie fasády

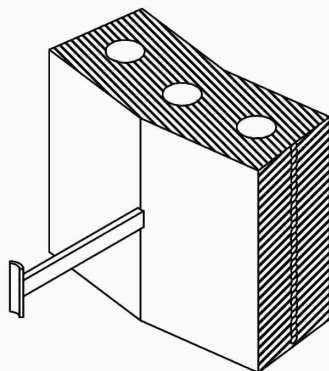
stabilizácia stĺpov v pôde

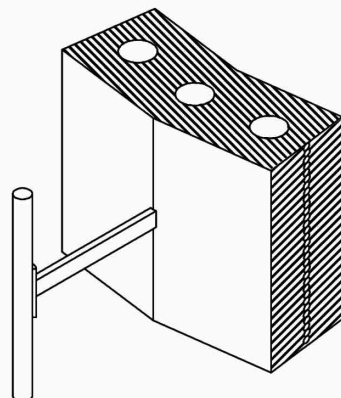
pripevnenie kotvy

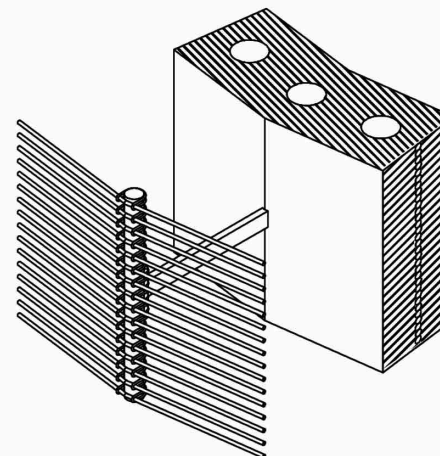
fixovanie skeletu platením

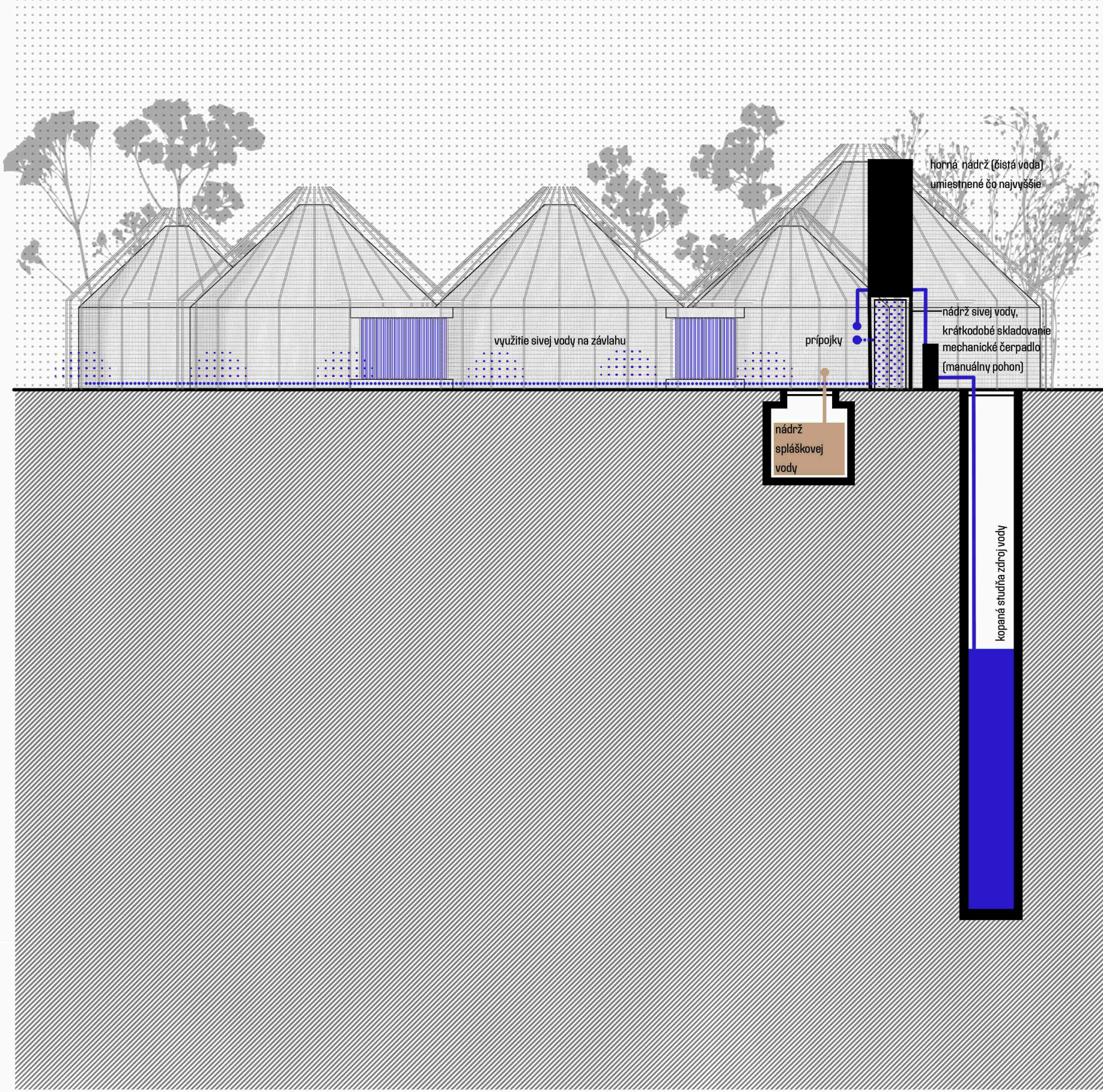
omietnutie hlinou

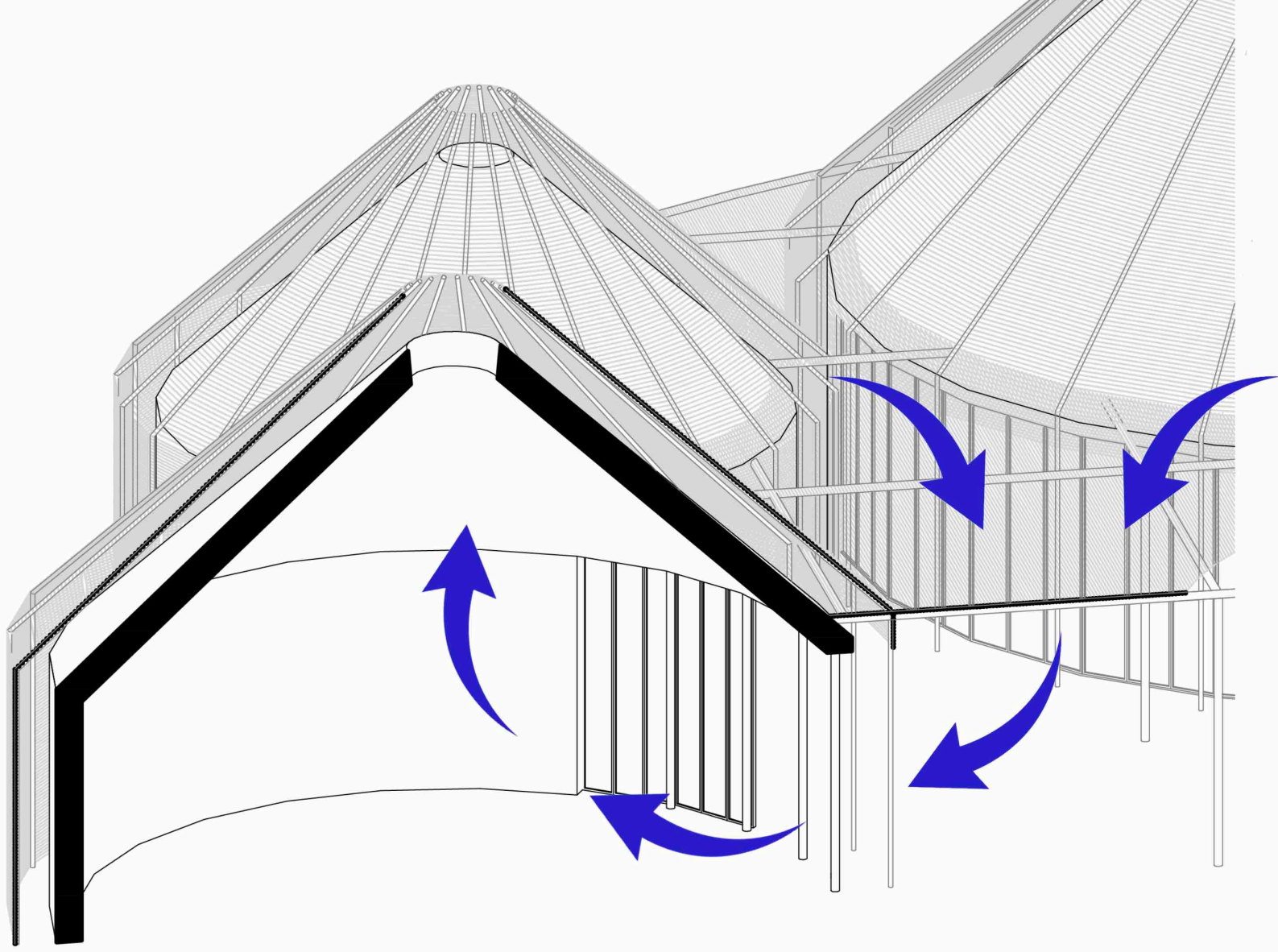
pripevnenie stĺpika

finlizovanie plášťa

odvetrávanie interiérov prirodzeným komynovým prúdením

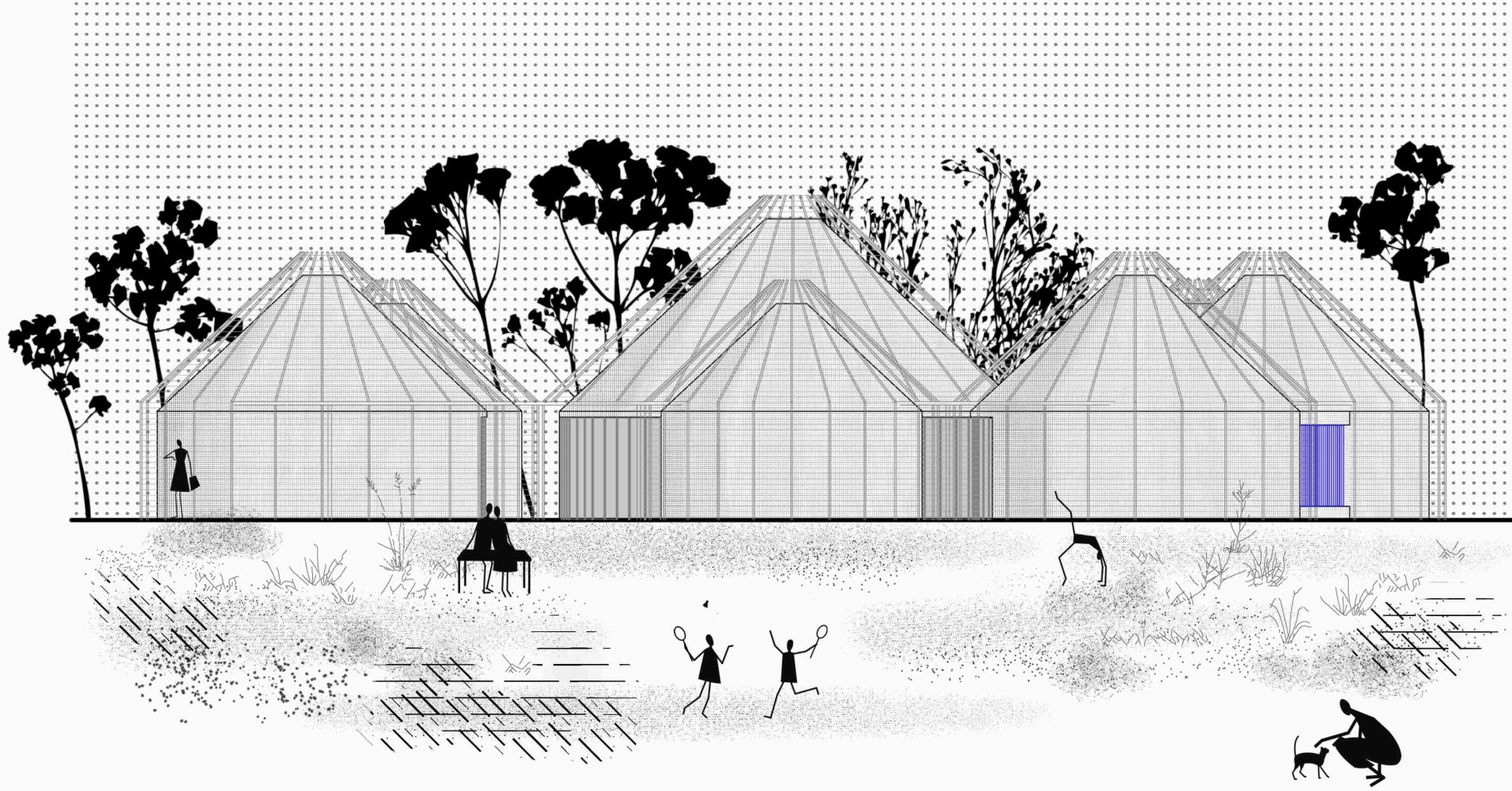

5. Materiálové riešenie

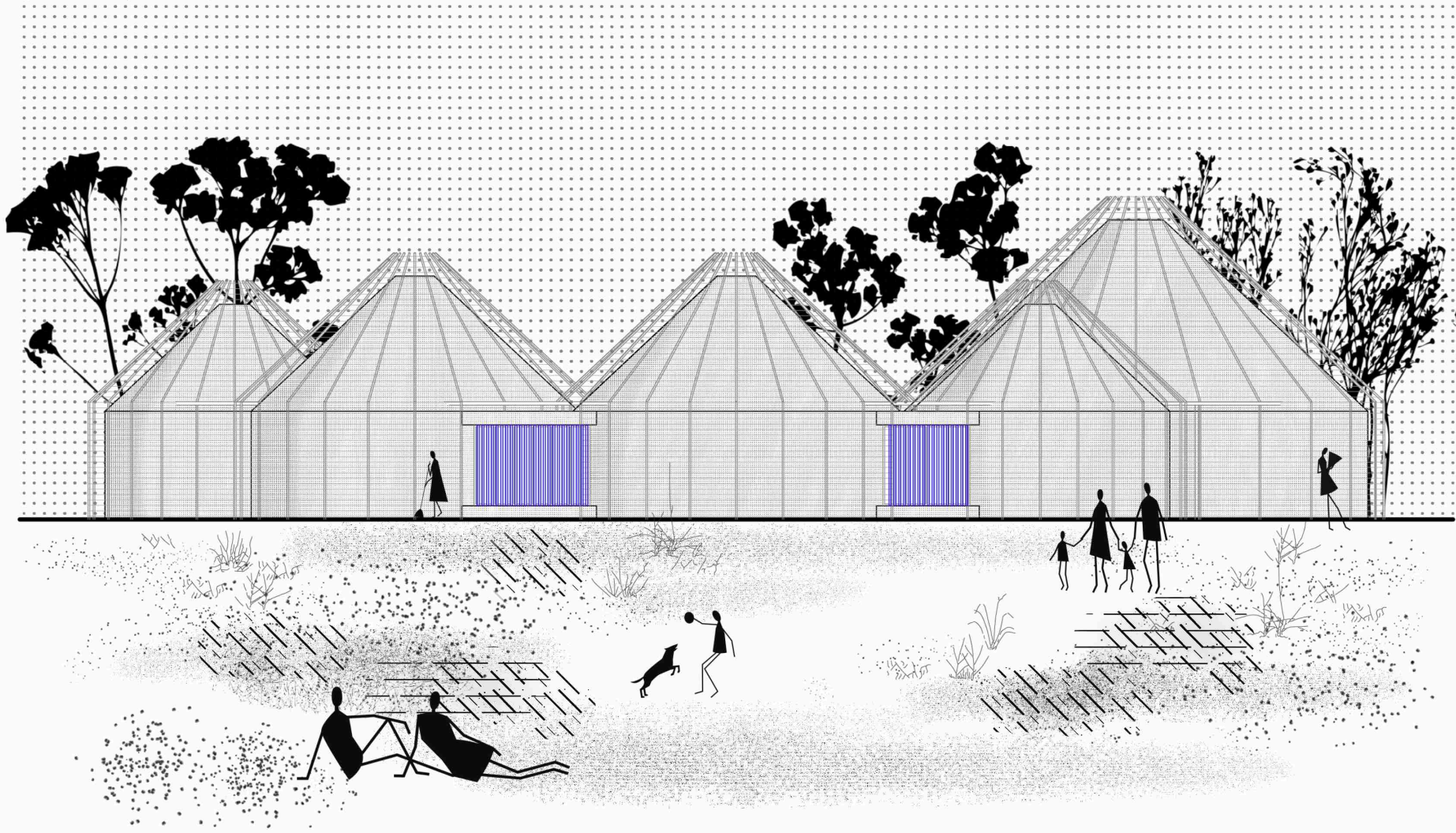
Návrh striktne využíva lokálne dostupné materiály, avšak modifikuje ich pomocou jednoduchých technológií pre predĺženie životnosti a zvýšenie odolnosti. Z historického hľadiska sa v oblasti tradične využíva drevená guľatina, hlina, slamené strechy a bambus. V predloženom návrhu je nosným materiálom drevo, ktoré tvorí hlavný skelet. Výplňové konštrukcie sú tvorené prútím a následne sú vymazávané hlinou. Samotná hlina je pre zvýšenie únosnosti a odolnosti stabilizovaná pridaním vápna a cementu. Zásadnou inováciou je jej povrchová úprava – hlinené povrchy, a to aj v rovine striech, sú impregnované hydrofóbnym silikátovým náterom. Týmto krokom sa tradičná hlina stáva finálnym, dažďu odolným povrchom, vďaka čomu monzúnové dažde nepredstavujú pre stavbu hrozbu. Druhý, vonkajší plášť budovy tvorí pletivo z flexibilných bambusových prútov.

_sprievodná správa

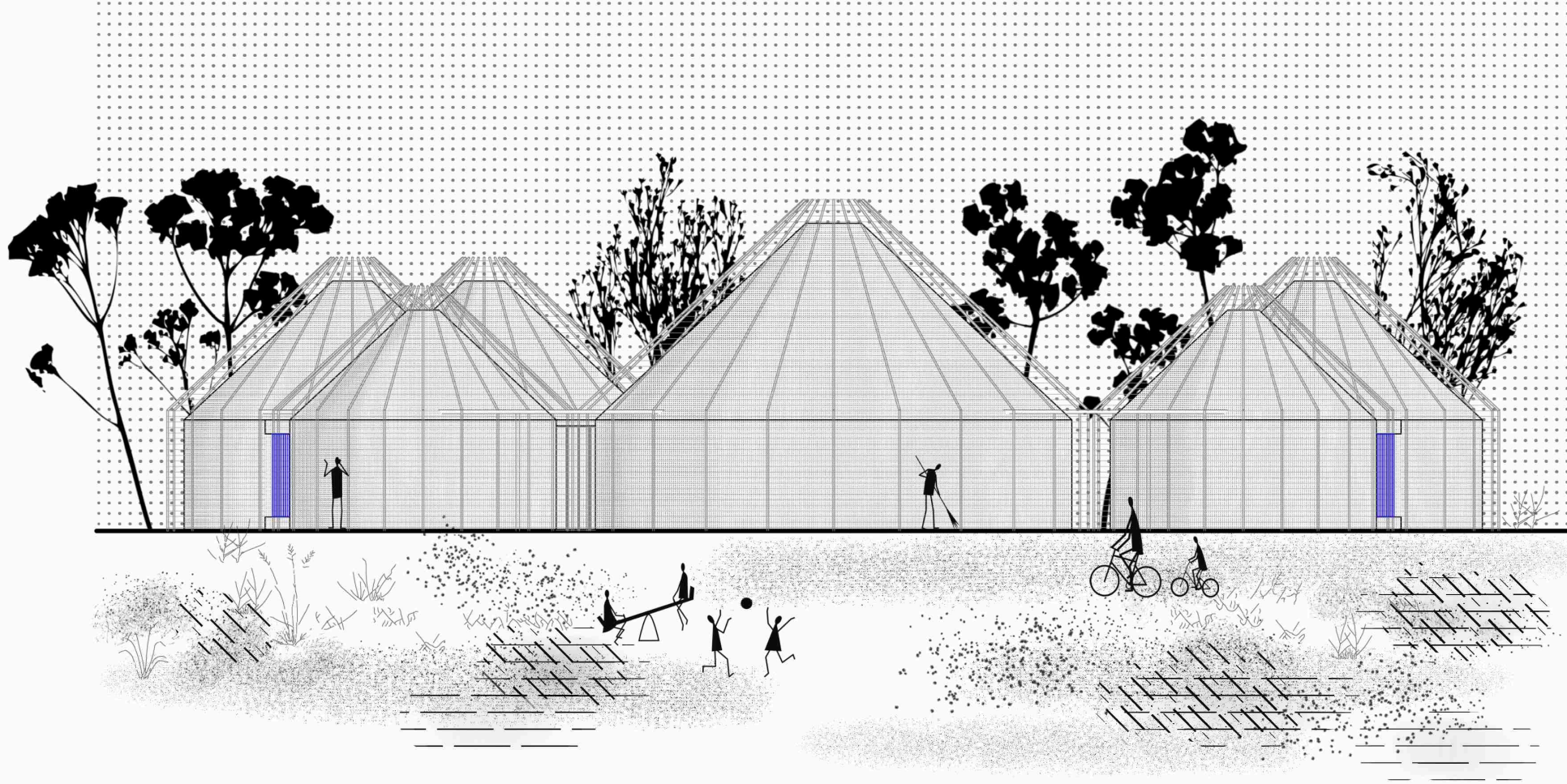
pohľad južný

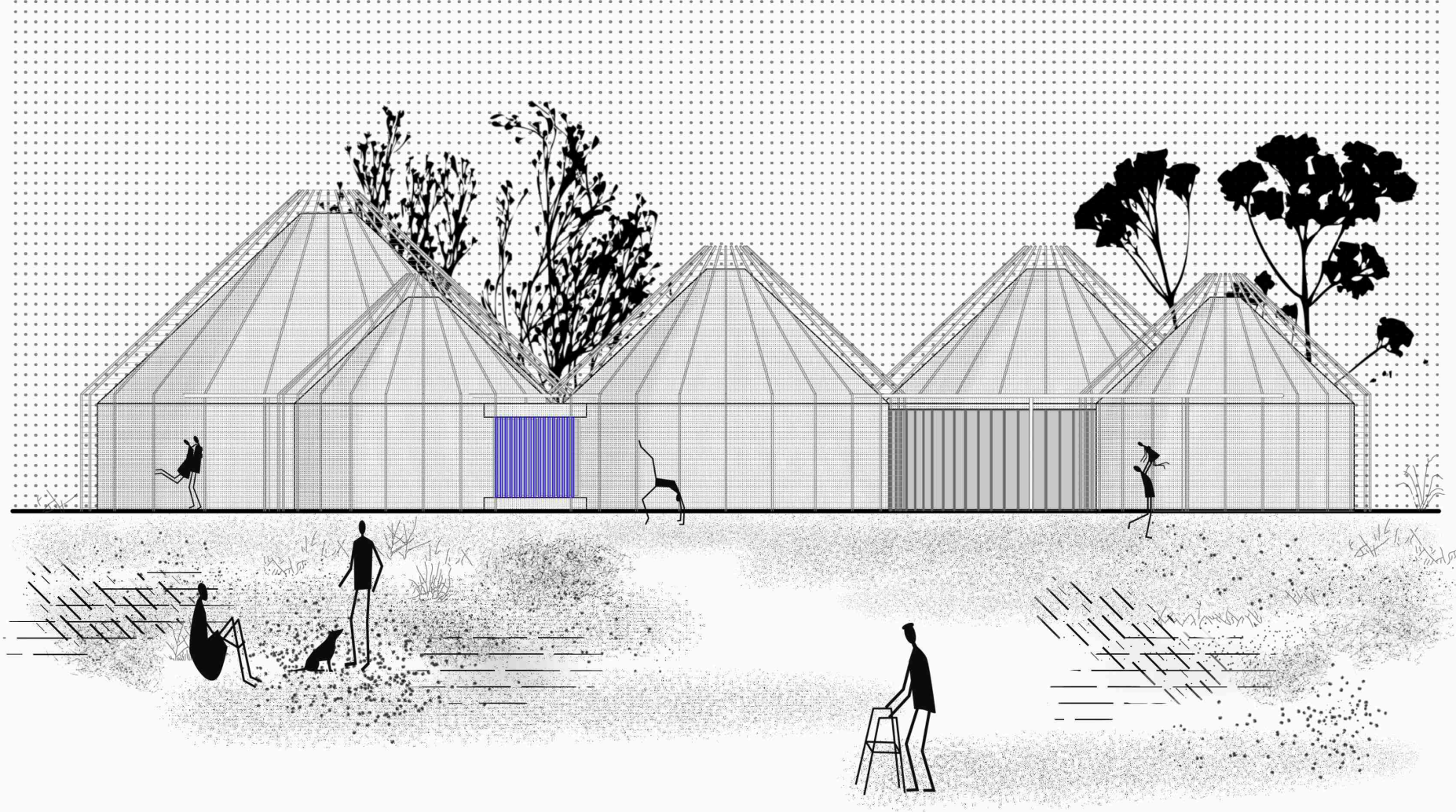
pohľad východný

pohľad severný

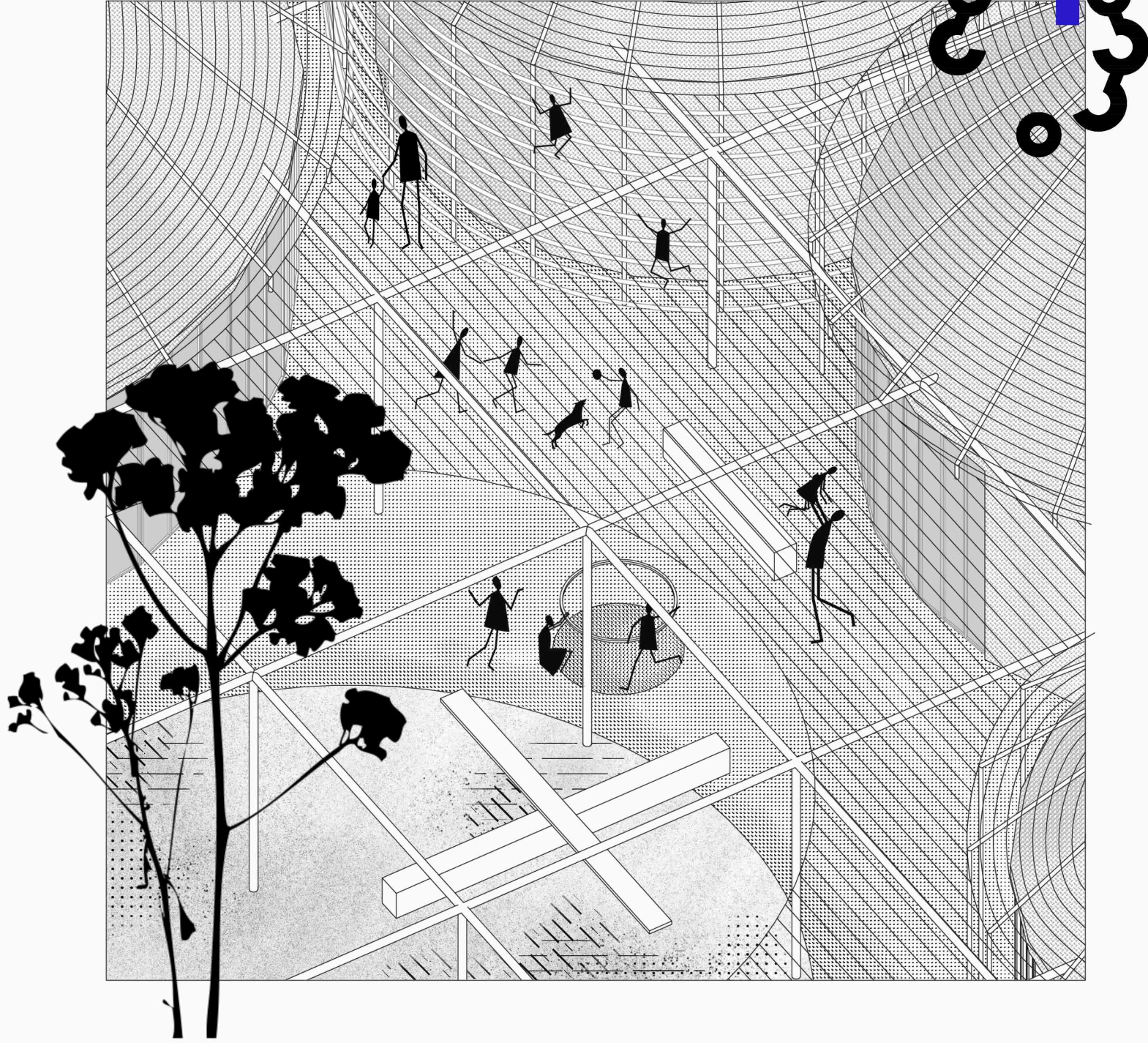

pohl'ad západný

detské ihrisko

oddychová zóna

